

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय
संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.2 पञ्चमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - चित्युपत्र

Contents

TS 5.2.1.1	6
TS 5.2.1.2	6
TS 5.2.1.3	7
TS 5.2.1.4	8
TS 5.2.1.5	9
TS 5.2.1.6	10
TS 5.2.1.7	11
TS 5.2.2.1	12
TS 5.2.2.2	12
TS 5.2.2.3	13
TS 5.2.2.4	14
TS 5.2.2.5	15
TS 5.2.2.6	16

	2
TS 5.2.3.1	17
TS 5.2.3.2	18
TS 5.2.3.3	18
TS 5.2.3.4	19
TS 5.2.3.5	20
TS 5.2.3.6	21
TS 5.2.3.7	22
TS 5.2.4.1	23
TS 5.2.4.2	24
TS 5.2.4.3	25
TS 5.2.4.4	26
TS 5.2.5.1	27
TS 5.2.5.2	28
TS 5.2.5.3	29

	3
TS 5.2.5.4	30
TS 5.2.5.5	31
TS 5.2.5.6	32
TS 5.2.6.1	33
TS 5.2.6.2	33
TS 5.2.6.3	34
TS 5.2.6.4	35
TS 5.2.6.5	36
TS 5.2.7.1	37
TS 5.2.7.2	38
TS 5.2.7.3	39
TS 5.2.7.4	40
TS 5.2.7.5	41
TS 5.2.8.1	42

	4
TS 5.2.8.2	43
TS 5.2.8.3	44
TS 5.2.8.4	45
TS 5.2.8.5	46
TS 5.2.8.6	47
TS 5.2.8.7	48
TS 5.2.9.1	49
TS 5.2.9.2	50
TS 5.2.9.3	51
TS 5.2.9.4	52
TS 5.2.9.5	52
TS 5.2.9.6	53
TS 5.2.10.1	54
TS 5.2.10.2	55

TS 5.2.10.3	56
TS 5.2.10.4	57
TS 5.2.10.5	57
TS 5.2.10.6	58
TS 5.2.10.7	59
TS 5.2.11.1	60
TS 5.2.11.2	61
TS 5.2.12.1	62
TS 5.2.12.2	63

TS 5.2.1.1**TS 5.2.1.1****Samhita Paata**

विष्णुमुखा॒ वै दे॒वा श्छन्दो॑भिरि॒मान् लो॒कान॑न॒पज॒य्य म॒भ्यज॑यन्. यद्-विष्णु॑क्र॒मान् क्रम॑ते विष्णु॑रे॒व
भू॒त्वा यज॑मान॒श्छन्दो॑भिरि॒मान् लो॒कान॑न॒पज॒य्यम॒भि ज॑यति विष्णोः॑ क्रमो॑ऽस्य-भि॒माति॑हेत्या॒ह गा॒यत्री
वै पृ॒थि॒वी त्रैष्टु॑भ॒मन्तरि॑क्षं जा॒गती॑ द्यौः॒रानु॑ष्टु॒भीर्दि॑श॒ श्छन्दो॑भिरे॒वेमान् लो॒कान्. य॑था पू॒र्वम॒भि ज॑यति
प्र॒जाप॑ति॒रग्नि॑म॒सृज॑त् सौऽस्मा॑त् सृष्टः - []

Pada Paata

विष्णु॑मुखा॒ इति॑ विष्णु॑ - मुखाः॒ । वै । दे॒वाः । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑ - भिः॒ । इ॒मान् । लो॒कान्
। अ॒न॒प॒ज॒य्यमि॒त्य॑न॒प - ज॒य्यम् । अ॒भीति॑ । अ॒ज॒यन् । यत् । विष्णु॑क्र॒मानिति॑ विष्णु॑-क्र॒मान्
। क्रम॑ते । विष्णुः॑ । ए॒व । भू॒त्वा । यज॑मानः॒ । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑ - भिः॒ । इ॒मान् ।
लो॒कान् । अ॒न॒प॒ज॒य्यमि॒त्य॑न॒प-ज॒य्यम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि ।
अ॒भि॒मा॒ति॒हेत्या॑भि॒माति॑-हा । इति॑ । आ॒ह । गा॒यत्री । वै । पृ॒थि॒वी । त्रैष्टु॑भम् । अ॒न्तरि॑क्षम्
। जा॒गती॑ । द्यौः॒ । आनु॑ष्टु॒भीरित्यानु॑ - स्तु॒भीः । दि॒शः । छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑ - भिः॒ । ए॒व
। इ॒मान् । लो॒कान् । य॒थापू॑र्वमिति॑ यथा - पू॒र्वम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । प्र॒जाप॑ति॒रिति॑ प्र॒जा -
प॒तिः । अ॒ग्निम् । अ॒सृज॑त् । सः॒ । अ॒स्मात् । सृष्टः॑ ।

TS 5.2.1.2

TS 5.2.1.2

Samhita Paata

पराङ्दैत् तमेतया ऽन्वैदक्रन्ददिति तया वै सौऽग्नेः प्रियं धामाऽवारुन्ध यदेतामन्वाहा-ग्नेरेवैतया प्रियं
धामाऽव रुन्ध ईश्वरो वा एष पराङ् प्रदघो यो विष्णुक्रमान् क्रमते चतसृभिरा वर्तते चत्वारि
छन्दांसि छन्दांसि खलु वा अग्नेः प्रिया तनूः प्रियामेवास्य तनुवमभि - []

Pada Paata

पराङ् । ऐत् । तम् । एतया । अन्विति । ऐत् । अक्रन्दत् । इति । तया । वै । सः ।
अग्नेः । प्रियम् । धाम । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् । अन्वाहेत्यनु-आह । अग्नेः ।
एव । एतया । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । ईश्वरः । वै । एषः । पराङ् । प्रदघ
इति प्र -दघः । यः । विष्णुक्रमानिति विष्णु - क्रमान् । क्रमते । चतसृभिरिति चतसृ - भिः
। एति । वर्तते । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दांसि । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः
। प्रियाम् । एव । अस्य । तनुवम् । अभीति ।

TS 5.2.1.3

TS 5.2.1.3

Samhita Paata

प॒र्याव॑र्तते दक्षिणा प॒र्याव॑र्तते स्वमे॒व वी॒र्य॑मनु॑ प॒र्याव॑र्तते तस्मा॒द्-दक्षि॑णोऽर्द्ध आ॒त्मनो॑ वी॒र्या॑वत्त॒रोऽथो॑
 आ॒दित्य॑स्यै॒वाऽऽ*वृ॒तम॑नु॑ प॒र्याव॑र्तते शु॒न॒श्शे॒प॒माजी॑ग॒र्तिं व॑रु॒णोऽगृ॑ह्णाथ॒ स ए॒तां वा॑रु॒णीम॑पश्यत् तया
 वै स आ॒त्मानं॑ व॒रुण॑पा॒शाद॑मु॒ञ्चद्-व॑रु॒णो वा ए॒तं गृ॑ह्णाति॒ य उ॒खां प्र॑तिमु॒ञ्चत् उ॒दुत्त॑मं व॒रुण॑पा॒श-
 म॒स्मदि॒त्याह॑-ऽऽ*त्मान॑मे॒वैतया॑ - []

Pada Paata

प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । दक्षि॑णा । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । स्वम् । ए॒व ।
 वी॒र्य॑म् । अ॒न्विति॑ । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्द्धः । आ॒त्मनः॑
 । वी॒र्या॑वत्त॒र इति॑ वी॒र्या॑वत् - त॒रः । अथो॑ इति॑ । आ॒दित्य॑स्य । ए॒व । आ॒वृ॒तमि॒त्या - वृ॒तम् ।
 अ॒न्विति॑ । प॒र्याव॑र्ततु इति॑ परि - आव॑र्तते । शु॒न॒श्शे॒प॑म् । आ॒जीग॑र्तिम् । व॒रुणः॑ । अ॒गृ॒ह्णात्
 । सः । ए॒ताम् । वा॑रु॒णीम् । अ॒प॒श्यत् । तया॑ । वै । सः । आ॒त्मान॑म् । व॒रुण॑पा॒शादि॑ति
 व॒रुण - पा॒शात् । अ॒मु॒ञ्चत् । व॒रुणः॑ । वै । ए॒तम् । गृ॑ह्णाति॒ । यः । उ॒खाम् । प्र॑तिमु॒ञ्चत्
 इति॑ प्र॒ति - मु॒ञ्चते॑ । उ॒दिति॑ । उ॒त्त॑ममि॒त्युत् - त॒मम् । व॒रुण॑ । पा॒शम् । अ॒स्मत् । इति॑ ।
 आ॒ह । आ॒त्मान॑म् । ए॒व । ए॒तया॑ ।

TS 5.2.1.4

TS 5.2.1.4

Samhita Paata

वरुणपा॒शान् मु॑ञ्च॒त्या त्वा॑ऽ*हा॒र॒षमि॒त्याहा॑ ऽऽ*ह्य॑न॒ः ह॑रति ध्रु॒वस्ति॒ष्ठा ऽवि॑चाचलि॒रित्या॑ह॒ प्रति॑ष्ठित्यै

विशंस्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वित्याह विशैवैनः समर्द्धयत्यस्मिन् राष्ट्रमधि श्रयेत्याह राष्ट्रमेवास्मिन् ध्रुवमकर्यं कामयेत राष्ट्रं स्यादिति तं मनसा ध्यायेद्-राष्ट्रमेव भवत्य - []

Pada Paata

वरुणपाशादिति वरुण-पाशात् । मुञ्चति । एति । त्वा । अहारुषम् । इति । आह । एति । हि । एनम् । हरति । ध्रुवः । तिष्ठ । अविचाचलिरित्यवि - चाचलिः । इति । आह । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । विशः । त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । इति । आह । विशा । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । अस्मिन् । राष्ट्रम् । अधीति । श्रय । इति । आह । राष्ट्रम् । एव । अस्मिन् । ध्रुवम् । अकः । यम् । कामयेत । राष्ट्रम् । स्यात् । इति । तम् । मनसा । ध्यायेत् । राष्ट्रम् । एव । भवति ।

TS 5.2.1.5

TS 5.2.1.5

Samhita Paata

-ग्रे बृहन्नुषसामूर्द्धो अस्थादित्याहाऽग्रमेवैनः समानानां करोति निर्जग्मिवान् तमस इत्याह तम एवास्मादप हन्ति ज्योतिषा- ऽऽगादित्याह ज्योतिरेवा-स्मिन् दधाति चतसृभिः सादयति चत्वारि छन्दांसि छन्दोभिरेवाऽ-तिच्छन्दसोत्तमया वर्षम् वा एषा छन्दसां यदतिच्छन्दा वर्षमेवैनः समानानां करोति सद्धती - []

Pada Paata

अ॒ग्रे । बृ॒हन् । उ॒षसा॑म् । ऊ॒र्ध्वः । अ॒स्थात् । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्रम् । ए॒व । ए॒नम् ।
 स॒मा॒ना॒ना॑म् । क॒रोति॑ । नि॒र्ज॒ग्मि॒वानि॑ति॒ निः-ज॒ग्मि॒वान् । तम॑सः । इति॑ । आ॒ह । तम॑सः ।
 ए॒व । अ॒स्मात् । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति । ज्योति॑षा । एति॑ । अ॒गात् । इति॑ । आ॒ह । ज्योति॑ः
 । ए॒व । अ॒स्मिन् । दु॒धाति॑ । च॒त॒सृभि॑रिति॒ च॒त॒सृ - भिः । सा॒द॒यति॑ । च॒त्वारि॑ । छ॒न्दा॑श्सि
 । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः - भिः । ए॒व । अ॒ति॑च्छ॒न्द॒सेत्य॑ति - छ॒न्द॒सा । उ॒त्त॒मये॑त्यु॒त् - त॒मया॑
 । व॒ष्म । वै । ए॒षा । छ॒न्द॑साम् । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दा इत्य॑ति - छ॒न्दाः । व॒ष्म । ए॒व ।
 ए॒नम् । स॒मा॒ना॒ना॑म् । क॒रोति॑ । स॒द्वृ॒तीति॑ सत् - वृ॒ती ।

TS 5.2.1.6**TS 5.2.1.6****Samhita Paata**

भवति॑ स॒त्त्वमे॒वैनं॑ गमयति॒ वा॒थ्स॒प्रेणो॑पं तिष्ठत॒ ए॒तेन॑ वै व॒थ्स॒प्रीर्भा॑ल॒न्दुनो॑ऽग्रेः प्रि॒यं धा॒माऽवा॑ऽरु॒न्धाऽग्रे॑रे॒वैतेन॑
 प्रि॒यं धा॒माऽव॑ रु॒न्ध ए॒काद॑शं भ॒वत्ये॒कधै॒व यज॑माने वी॒र्यं॑ दधाति॒ स्तोमे॑न॒ वै दे॒वा अ॒स्मिन् लो॒क
 औ॒र्द्ध्वन् छ॒न्दो॑भि॒रमु॒ष्मिन्थ॑ स्तोम॑स्ये॒व खलु॑ वा ए॒तद्-रूपं॑ यद्-वा॒थ्स॒प्रं यद्-वा॒थ्स॒प्रेणो॑पतिष्ठत - []

Pada Paata

भ॒वति॑ । स॒त्त्वमि॑ति॒ सत् - त्वम् । ए॒व । ए॒नम् । ग॒म॒यति॑ । वा॒थ्स॒प्रेणे॑ति॒ वा॒थ्स - प्रे॑ण ।
 उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठते॑ । ए॒तेन॑ । वै । व॒थ्स॒प्रीरि॑ति॒ व॒थ्स - प्रीः । भा॒ल॒न्दुनः॑ । अ॒ग्रेः । प्रि॒यम् ।

धामं । अवेति । अरुन्ध । अग्नेः । एव । एतेन । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे ।
 एकादशम् । भवति । एकधेत्येक - धा । एव । यजमाने । वीर्यम् । दुधाति । स्तोमेन ।
 वै । देवाः । अस्मिन् । लोके । आर्ध्ववन् । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । अमुष्मिन् ।
 स्तोमस्य । इव । खलु । वै । एतत् । रूपम् । यत् । वाथ्सप्रमिति वाथ्स-प्रम् । यत् ।
 वाथ्सप्रेणेति वाथ्स-प्रेण । उपतिष्ठत् इत्युप-तिष्ठते ।

TS 5.2.1.7

TS 5.2.1.7

Samhita Paata

इममेव तेन लोकमभि जयति यद्-विष्णुक्रमान् क्रमतेऽमुमेव तैर्लोकमभि जयति पूर्वेषुः प्रक्रामत्युत्तरेद्युरप
 तिष्ठते तस्माद्-योगेऽन्यासां प्रजानां मनः क्षेमेऽन्यासां तस्माद्-यायावरः क्षेम्यस्येशे तस्माद्-
 यायावरः क्षेम्यमद्भ्यवस्यति मुष्टी करोति वाचं यच्छति यस्स्य धृत्यै ॥

Pada Paata

इमम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यत् । विष्णुक्रमानिति विष्णु - क्रमान् ।
 क्रमते । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पूर्वेषुः । प्रेति । क्रामति ।
 उत्तरेद्युः । उपेति । तिष्ठते । तस्मात् । योगे । अन्यासाम् । प्रजानामिति प्र - जानाम् । मनः
 । क्षेमै । अन्यासाम् । तस्मात् । यायावरः । क्षेम्यस्य । ईशे । तस्मात् । यायावरः । क्षेम्यम्
 । अद्भ्यवस्यतीत्यधि - अवस्यति । मुष्टी इति । करोति । वाचम् । यच्छति । यस्स्य । धृत्यै ॥

TS 5.2.2.1

TS 5.2.2.1

Samhita Paata

अन्नप॒तेऽन्नस्य॑ नो दे॒हीत्या॑हा-ग्नि॒र्वा अन्न॑पतिः॒ स ए॒वास्मा॒ अन्नं॑ प्रयच्छत्यन॒मीव॑स्य॒ शुष्मि॑ण॒ इत्या॑हा-
य॒क्ष्मस्ये॑ति॒ वावै॑तदा॒ह प्र॑ प्र॒दा॒तारं॑ ता॒रिष॑ ऊ॒र्जं नो॑ धेहि॒ द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पद॑ इत्या॑हाऽऽ*शि॒षमे॑वैता॒मा
शा॑स्त॒ उदु॑ त्वा॒ विश्वे॑ दे॒वा इत्या॑ह प्रा॒णा वै विश्वे॑ दे॒वाः - []

Pada Paata

अन्न॑प॒त॒ इत्य॑न्न - प॒ते । अन्न॑स्य । नः॒ । दे॒हि । इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्निः । वै । अन्न॑पतिरित्य॒न्न
- प॒तिः । सः । ए॒व । अ॒स्मै । अन्न॑म् । प्रेति॑ । य॒च्छति॑ । अ॒न॒मी॒व॒स्य॑ । शु॒ष्मि॒णः
। इति॑ । आ॒ह । अ॒य॒क्ष्मस्य॑ । इति॑ । वा॒व । ए॒तत् । आ॒ह । प्रेति॑ । प्र॒दा॒तार॑मिति॒ प्र
- दा॒तार॑म् । ता॒रिषः॑ । ऊ॒र्जम् । नः॒ । धे॒हि । द्वि॒प॒द॒ इति॑ द्वि - प॒द॑ । चतु॒ष्प॒द॒ इति॑
चतुः॑ - प॒द॑ । इति॑ । आ॒ह । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ - शि॒षम् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते ।
उ॒दि॒ति॑ । उ॒ । त्वा॒ । विश्वे॑ । दे॒वाः । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । वै । विश्वे॑ । दे॒वाः ।

TS 5.2.2.2

TS 5.2.2.2

Samhita Paata

प्राणैरेवैनमुद्यच्छते ऽग्ने भरन्तु चित्तिभिरित्याह यस्मा एवैनं चित्तायोद्यच्छते तेनैवैनं समर्द्धयति
चतसृभिरा सादयति चत्वारि छन्दांसि छन्दोभिरेवातिच्छन्दसोत्तमया वर्ष्म वा एषा छन्दसां
यदतिच्छन्दा वर्ष्मेवैनं समानानां करोति सद्धती भवति सत्त्वमेवैनं गमयति प्रेदग्ने ज्योतिष्मान् -
[]

Pada Paata

प्राणैरिति प्र - अनैः । एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरिति
चित्ति - भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चित्ताय । उद्यच्छत इत्युत् - यच्छते
। तेन । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । चतसृभिरिति चतसृ - भिः । एति ।
सादयति । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । एव । अतिच्छन्दसेत्यति
- छन्दसा । उत्तमयेत्युत् - तमया । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दा
इत्यति - छन्दाः । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । सद्धतीति सत् - वती ।
भवति । सत्त्वमिति सत्-त्वम् । एव । एनम् । गमयति । प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् ।

TS 5.2.2.3

TS 5.2.2.3

Samhita Paata

याहीत्याह॑ ज्योति॑रेवास्मिन् दधाति॑ त॒नुवा॑ वा ए॒ष हि॑नस्ति॒ यश् हि॑नस्ति॒ मा हि॑सीस्त॒नुवा॑ प्र॒जा
इत्या॑ह प्र॒जाभ्य॑ ए॒वैनश्॑ शमयति॒ रक्षा॑सि॒ वा ए॒तद्-य॒ज्ञश्च॑ संचन्ते॒ यदन॑ उ॒त्सर्ज॑-त्य॒क्रेन्द॑दित्यन्वाह॒
रक्ष॑सामप॑हत्या॒ अन॑सा वह॒न्-त्यप॑चिति॒-मेवास्मिन् दधाति॑ तस्मा॑दन॒स्वी च॑ र॒थी चाति॑थीना॒-मप॑चिततमा॒
- []

Pada Paata

या॒हि । इति॑ । आ॒ह । ज्योति॑ः । ए॒व । अ॒स्मिन् । द॒धाति॑ । त॒नुवा॑ । वै । ए॒षः । हि॑नस्ति॒
। यम् । हि॑नस्ति॒ । मा । हि॑सीः । त॒नुवा॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जाभ्य॑
इति॑ प्र - जाभ्यः । ए॒व । ए॒नम् । श॒मय॑ति । रक्षा॑सि । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञम् । स॒चन्ते॑ ।
यत् । अन॑ः । उ॒त्सर्ज॑तीत्यु॒त्-सर्ज॑ति । अ॒क्रेन्द॑त् । इति॑ । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । रक्ष॑साम् ।
अप॑हत्या॒ इत्यप॑ - ह॒त्यै । अन॑सा । व॒हन्ति॑ । अप॑चिति॒मित्यप॑ - चि॒तिम् । ए॒व । अ॒स्मिन् ।
द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒न॒स्वी । च॒ । र॒थी । च॒ । अति॑थीनाम् । अप॑चिततमा॒वित्यप॑चित - त॒मौ ।

TS 5.2.2.4

TS 5.2.2.4

Samhita Paata

वप॑चि॒ति॒मा॒न् भ॒वति॒ य ए॒वं वे॒दं स॒मि॒धोऽग्निं॑ दु॒वस्य॑तेति॒ घृ॒तानु॑षि॒क्ताम॑व॒सिते॑ स॒मि॒ध॒मा द॑धाति
यथाऽति॑थय॒ आग॑ताय॒ सर्पि॑ष्व॒दाति॑थ्यं क्रि॒यते॑ ता॒दृगे॒व तद्-गा॑य॒त्रिया॑ ब्रा॒ह्म॒णस्य॑ गा॒य॒त्रो हि॑ ब्रा॒ह्म॒णस्त्रि॑ष्टु॒भा
रा॒ज॒न्यस्य॑ त्रै॒ष्टु॒भो हि॑ रा॒ज॒न्यो॑ ऽप्सु भ॒स्म प्र॑ वे॒शय॑त्य॒प्सुयो॑नि॒र्वा अ॒ग्निः स्वामे॑वै॒नं योनिं॑ ग॒मय॑ति
ति॒सृभिः॑ प्र॒वेश॑यति त्रि॒वृ॒द्धा - []

Pada Paata

अप॑चि॒ति॒मा॒नित्य॑प॑चि॒ति - मा॒न् । भ॒वति॒ । यः । ए॒वम् । वे॒दं । स॒मि॒धेति॑ सं - इ॒धो॑ ।
अ॒ग्निम् । दु॒वस्य॑त॒ । इति॑ । घृ॒तानु॑षि॒क्तामिति॑ घृ॒त - अ॒नु॒षि॒क्ताम् । अ॒व॒सित॑ इत्य॒व - सि॒ते
। स॒मि॒ध॒मिति॑ सं - इ॒धम् । ए॒ति॑ । द॒धाति॑ । यथा॑ । अ॒ति॒थये॑ । आ॒ग॒ताये॑त्या - ग॒ताय॑ ।
स॒र्पि॑ष्व॒त् । आ॒ति॒थ्यम् । क्रि॒यते॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । गा॒य॒त्रिया॑ । ब्रा॒ह्म॒णस्य॑ । गा॒य॒त्रः
। हि॑ । ब्रा॒ह्म॒णः । त्रि॒ष्टु॒भा॑ । रा॒ज॒न्यस्य॑ । त्रै॒ष्टु॒भः । हि॑ । रा॒ज॒न्यः । अ॒प्सि॒स्वत्य॑प्-सु । भ॒स्म
। प्रेति॑ । वे॒शय॑ति । अ॒प्सुयो॑नि॒रिति॑य॒प्सु - यो॒निः । वै । अ॒ग्निः । स्वाम् । ए॒व । ए॒नम् ।
यो॒निम् । ग॒म॒यति॑ । ति॒सृभि॑रिति॒ ति॒सृ-भिः॑ । प्रेति॑ । वे॒शय॑ति । त्रि॒वृ॒दिति॑ त्रि - वृ॒त् । वै ।

TS 5.2.2.5

TS 5.2.2.5

Samhita Paata

अ॒ग्नि-र्या॑वा॒नेवा॑ऽग्नि॒स्तं प्र॑ति॒ष्ठां ग॑म॒यति॒ परा॒ वा ए॒षोऽग्निं॑ व॒पति॒ योऽप्सु॑ भ॒स्म प्र॑वे॒शय॑ति॒ ज्योति॑ष्म॒तीभ्या॑-

मव॑ दधाति॒ ज्योति॑रे॒वाऽस्मिन् दधाति॒ द्वाभ्यां॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ परा॒ वा ए॒ष प्र॒जां प॒शून् व॑पति॒ योऽप्सु॑
भस्मं॑ प्रवेशय॑ति पुन॑रूर्जा॒ सह र॒य्येति॑ पुन॑रु॒दैति॑ प्र॒जामे॒व प॒शूना॒त्मन् ध॑त्ते पुन॑स्त्वाऽऽदित्या - []

Pada Paata

अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । प्र॒तिष्ठा॑मिति॒ प्रति - स्था॑म् । ग॒मय॑ति । परेति॑ । वै
। ए॒षः । अ॒ग्निम् । व॒पति॑ । यः । अ॒प्स्वित्य॑प् - सु । भस्मं॑ । प्र॒वेशय॑तीति॒ प्र - वेश॑यति
। ज्योति॑ष्मतीभ्याम् । अवेति॑ । द॒धाति॑ । ज्योति॑ः । ए॒व । अ॒स्मिन् । द॒धाति॑ । द्वाभ्या॑म् ।
प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॒ प्रति - स्थि॑त्यै । परेति॑ । वै । ए॒षः । प्र॒जामि॑ति॒ प्र - जा॑म् । प॒शून् । व॒पति॑
। यः । अ॒प्स्वित्य॑प् - सु । भस्मं॑ । प्र॒वेशय॑तीति॒ प्र - वेश॑यति । पुनः॑ । ऊ॒र्जा । सह॑ ।
र॒य्या । इति॑ । पुनः॑ । उ॒दैतीत्यु॑त् - ऐति॑ । प्र॒जामि॑ति॒ प्र - जा॑म् । ए॒व । प॒शून् । आ॒त्मन्
। ध॑त्ते । पुनः॑ । त्वा॒ । आ॒दित्याः ।

TS 5.2.2.6

TS 5.2.2.6

Samhita Paata

रु॒द्रा वस॑वः॒ समि॑न्धता॒मित्या॑हेता॒ वा ए॒तं दे॒वता॒ अग्रे॑ समै॑न्धत् ताभि॑रे॒वैन॑ꣳ समि॑न्धे बो॒धा स
बो॒धीत्यु॑पं तिष्ठते बो॒धय॑त्ये॒वैनं॑ तस्मा॑त् सु॒त्वा प्र॒जाः प्रबु॑द्ध्यन्ते यथा॑स्था॒नमु॑पं तिष्ठते तस्मा॑द्-
यथा॑स्था॒नं प॒शवः॒ पुन॑रेत्यो॒पं तिष्ठ॑न्ते ॥

Pada Paata

रुद्राः । वसवः । समितिं । इन्धताम् । इति । आह । एताः । वै । एतम् । देवताः ।
 अग्रे । समितिं । ऐन्धत् । ताभिः । एव । एनम् । समितिं । इन्धे । बोधं । सः । बोधि
 । इति । उपेतिं । तिष्ठते । बोधयति । एव । एनम् । तस्मात् । सुस्वा । प्रजा इति प्र -
 जाः । प्रेतिं । बुद्ध्यन्ते । यथास्थानमिति यथा - स्थानम् । उपेतिं । तिष्ठते । तस्मात् ।
 यथास्थानमिति यथा - स्थानम् । पशवः । पुनः । एत्येत्या - इत्यं । उपेतिं । तिष्ठन्ते ॥

TS 5.2.3.1**TS 5.2.3.1****Samhita Paata**

यावन्ती वै पृथिवी तस्यै यम आधिपत्यं परीयाय यो वै यमं देवयजनमस्या अनिर्याच्याऽग्निं
 चिनुते यमायैनः स चिनुतेऽपेते-त्यद्वयवसाययति यममेव देवयजनमस्यै निर्याच्या- ऽऽत्मनेऽग्निं
 चिनुत इष्वग्रेण वा अस्या अनामृतमिच्छन्तो नाविन्दुन् ते देवा एतद्-यजुरपश्यन्नपेतेति यदेतेना-
 ध्यवसाययत्य - []

Pada Paata

यावन्ती । वै । पृथिवी । तस्यै । यमः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । परीतिं । इयाय । यः
 । वै । यमम् । देवयजनमिति देव - यजनम् । अस्याः । अनिर्याच्येत्यनिः - याच्य । अग्निम्
 । चिनुते । यमायं । एनम् । सः । चिनुते । अपेतिं । इत् । इति । अद्वयवसाययतीत्यधि -

अवसाययति । यमम् । एव । देवयजनमिति देव-यजनम् । अस्यै । निर्याच्येति निः - याच्यं । आत्मने । अग्निम् । चिनुते । इष्वग्रेणेतीषु - अग्रेण । वै । अस्याः । अनामृतमित्यनां - मृतम् । इच्छन्तः । न । अविन्दन् । ते । देवाः । एतत् । यजुः । अपश्यन् । अपेति । इत् । इति । यत् । एतेन । अद्ध्यवसाययतीत्यधि - अवसाययति ।

TS 5.2.3.2

TS 5.2.3.2

Samhita Paata

-नामृत एवाग्निं चिनुत उद्वन्ति यदेवास्यां अमेद्ध्यं तदपं हन्त्यपोऽवोक्षति शान्त्यै सिकता नि वपत्येतद्वा अग्रेवैश्वानरस्यं रूपं रूपेणैव वैश्वानरमव रुन्ध ऊषान् निवपति पुष्टिर्वा एषा प्रजननं यदूषाः पुष्ट्यामेव प्रजननेऽग्निं चिनुतेऽथो सज्ञानं एव सज्ञानं ह्येतत् - []

Pada Paata

अनामृत इत्यनां - मृते । एव । अग्निम् । चिनुते । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेद्ध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । अपः । अवेति । उक्षति । शान्त्यै । सिकताः । नीति । वपति । एतत् । वै । अग्रेः । वैश्वानरस्यं । रूपम् । रूपेण । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । ऊषान् । नीति । वपति । पुष्टिः । वै । एषा । प्रजननमिति प्र - जननम् । यत् । ऊषाः । पुष्ट्याम् । एव । प्रजननं इति प्र - जनने । अग्निम् । चिनुते । अथो इति । सज्ञानं इति सं - ज्ञाने । एव । सज्ञानमिति सं-ज्ञानम् । हि । एतत् ।

TS 5.2.3.3

TS 5.2.3.3

Samhita Paata

प॑शूनां य॑दूषा द्यावा॑पृथि॒वी स॒हाऽऽस्तां॑ ते वि॒य॒ती अ॑ब्रूतामस्त्वेव नौ स॒ह य॒ज्ञिय॑मिति॒ यदु॑मुष्यां
य॒ज्ञिय॑मासीत् तदु॒स्याम॑दधात् त ऊषा॑ अभवन् यदु॒स्या य॒ज्ञिय॑मासीत् तदु॒मुष्या॑मदधात् तदु॒दश्च॑न्द्रम॑सि
कृ॒ष्णमू॒षां नि॒वप॑न्नदो ध्या॑येद् द्यावा॑पृथि॒व्योरे॒व य॒ज्ञिये॑ऽग्निं चि॑नुते ऽय॑ः सो अ॒ग्निरि॑ति॒ विश्वा॑मि॒त्रस्य॑
- []

Pada Paata

प॒शूनाम् । यत् । ऊषाः॑ । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । स॒ह । आ॒स्ताम् । ते इति॑ । वि॒य॒ती
इति॑ वि - य॒ती । अ॒ब्रूता॑म् । अस्तु॑ । ए॒व । नौ । स॒ह । य॒ज्ञिय॑म् । इति॑ । यत् । अ॒मुष्याः॑
। य॒ज्ञिय॑म् । आसी॑त् । तत् । अ॒स्याम् । अ॒दधा॑त् । ते । ऊषाः॑ । अ॒भव॑न् । यत् । अ॒स्याः
। य॒ज्ञिय॑म् । आसी॑त् । तत् । अ॒मुष्या॑म् । अ॒दधा॑त् । तत् । अ॒दः । च॒न्द्रम॑सि । कृ॒ष्णम् ।
ऊषा॑न् । नि॒वप॑न्निति॒ नि॒वप॑न्नं । अ॒दः । ध्या॑येत् । द्यावा॑पृथि॒व्योरिति॑ द्यावा॑ - पृथि॒व्योः । ए॒व ।
य॒ज्ञिये॑ । अ॒ग्निम् । चि॑नुते । अ॒यम् । सः । अ॒ग्निः । इति॑ । विश्वा॑मि॒त्रस्येति॑ विश्व॑ - मि॒त्रस्य॑ ।

TS 5.2.3.4

TS 5.2.3.4

Samhita Paata

सूक्तं भवत्येतेन वै विश्वामित्रोऽग्नेः प्रियं धामा ऽवारुन्धाग्नेरेवैतेन प्रियं धामाव रुन्धे छन्दोभिरिवै देवाः
सुवर्गं लोकमायन् चतस्रः प्राचीरुप दधाति चत्वारि छन्दांसि छन्दोभिरेव तद्-यजमानः सुवर्गं
लोकमेति तेषां सुवर्गं लोकं यतां दिशः समवलीयन्त ते द्वे पुरस्तात् समीची उपादधत द्वे - []

Pada Paata

सूक्तमिति सु - उक्तम् । भवति । एतेन । वै । विश्वामित्र इति विश्व - मित्रः । अग्नेः । प्रियम्
। धामं । अवेति । अरुन्ध । अग्नेः । एव । एतेन । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे ।
छन्दोभिरिति छन्दः - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् ।
चतस्रः । प्राचीः । उपेति । दधाति । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दोभिरिति छन्दः - भिः ।
एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति । तेषाम् । सुवर्गमिति
सुवः - गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अवलीयन्त । ते । द्वे इति । पुरस्तात्
। समीची इति । उपेति । अदधत । द्वे इति ।

TS 5.2.3.5

TS 5.2.3.5

Samhita Paata

प॒श्चात् स॒मीची॑ ताभि॒र्वै तेदि॒शोऽदृ॒हन् यद्वे पुर॒स्तात् स॒मीची॑ उप॒दधा॑ति॒ द्वे प॒श्चात् स॒मीची॑ दि॒शां
वि॒धृत्या॑ अथो प॒शवो॑ वै छन्दा॑सि प॒शून्वास्मै॑ स॒मीचो॑ दधात्य॒ष्टावुप॑ दधात्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री
गा॒य॒त्रोऽग्नि॑-र्यावा॑नेवाग्नि॒स्तं चि॑नुतेऽष्टावुप॑ दधात्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॒य॒त्री सु॒वर्गं॑ लो॒कम॒ञ्जसा॑ वेद
सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्य॑ - []

Pada Paata

प॒श्चात् । स॒मीची॑ इति॑ । ताभिः॑ । वै । ते । दि॒शः । अ॒दृ॒हन् । यत् । द्वे इति॑ ।
पुर॒स्तात् । स॒मीची॑ इति॑ । उप॒दधा॑तीत्युप॑ - दधा॑ति । द्वे इति॑ । प॒श्चात् । स॒मीची॑ इति॑ ।
दि॒शाम् । वि॒धृत्या॑ इति॑ वि॒धृत्यै॑ । अथो॑ इति॑ । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् । ए॒व
। अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । दुधा॑ति । अ॒ष्टौ । उपेति॑ । दुधा॑ति । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा-अ॒क्षरा॑ । गा॒य॒त्री
। गा॒य॒त्रः । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । चि॑नुते । अ॒ष्टौ । उपेति॑ । दुधा॑ति
। अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा-अ॒क्षरा॑ । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्री । सु॒वर्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । अ॒ञ्जसा॑ ।
वे॒द । सु॒वर्गस्ये॑ति॒ सुवः॑ - गस्य॑ । लो॒कस्य॑ ।

TS 5.2.3.6

TS 5.2.3.6

Samhita Paata

प्रज्ञा॑त्यै त्रयो॑दश लो॒कंपृ॑णा उप॑ दधा॒त्येक॑वि॒शतिः॑ संप॑द्यन्ते प्रति॒ष्ठा वा ए॑कवि॒शः प्र॑ति॒ष्ठा
गा॒रु॒ह॑पत्य॒ एक॑वि॒शस्यै॑व प्र॑ति॒ष्ठां गा॒रु॒ह॑पत्य॒मनु॑ प्रति॒ तिष्ठ॑ति प्रत्य॒ग्निं चि॑क्या॒नस्ति॑ष्ठति॒ य ए॒व
वे॒द पञ्च॑चि॒तीकं॑ चिन्वी॒त प्रथ॑मं चिन्वा॒नः पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञः पा॒ङ्क्तः॑ प॒शवो॑ य॒ज्ञमे॒व प॒शून्व॑ रु॒न्धे त्रि॑चि॒तीकं॑
चिन्वी॒त द्वि॒तीयं॑ चिन्वा॒नस्त्रय॑ इ॒मे लो॒का ए॒ष्वेव॑ लो॒केषु॑ - []

Pada Paata

प्रज्ञा॑त्या इति प्र - ज्ञा॒त्यै । त्रयो॑दशेति॒ त्रयः॑ - द॒श । लो॒कंपृ॑णा इति॒ लोकं॑ - पृ॒णाः । उपेति॑
। द॒धाति॑ । ए॒क॒वि॒शति॑रित्येकं - वि॒श॒तिः । समि॑ति । प॒द्यन्ते॑ । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्रति - स्था ।
वै । ए॒क॒वि॒श इत्ये॑क - वि॒शः । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्रति - स्था । गा॒रु॒ह॑पत्य॒ इति॑ गा॒रु॒ह॑ - प॒त्यः
। ए॒क॒वि॒शस्ये॑त्येक - वि॒शस्य॑ । ए॒व । प्र॒ति॒ष्ठामि॑ति॒ प्रति॒-स्था॑म् । गा॒रु॒ह॑पत्य॒मिति॑ गा॒रु॒ह॑
- प॒त्यम् । अ॒नु । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति । प्र॒तीति॑ । अ॒ग्निम् । चि॑क्या॒नः । तिष्ठ॑ति । यः ।
ए॒वम् । वे॒द । पञ्च॑चि॒तीक॑मिति॒ पञ्च॑-चि॒तीक॑म् । चिन्वी॒त । प्रथ॑मम् । चिन्वा॒नः । पा॒ङ्क्तः॑ ।
य॒ज्ञः । पा॒ङ्क्तः॑ । प॒शवः॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । त्रि॑चि॒तीक॑मिति॒ त्रि॑ -
चि॒तीक॑म् । चिन्वी॒त । द्वि॒तीयम् । चिन्वा॒नः । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ ।

TS 5.2.3.7**TS 5.2.3.7****Samhita Paata**

प्रति॑तिष्ठ॒-त्येक॑चितीकं चिन्वी॑त तृतीयं॑ चिन्वा॒न एक॑धा वै सु॒वर्गो॑ लो॒क एक॑वृ॒तैव सु॒वर्गं॑ लो॒कमे॑ति
 पुरी॑षेणा॒भ्यू॑हति॒ तस्मा॑न्मा॒ः सेना॑स्थिं छ॒न्नं न दु॑श्च॒र्मा भव॑ति॒ य ए॒वं वेद॑ पञ्च चि॒तयो॑ भवन्ति॒ पञ्च॑भिः
 पुरी॑षैर॒भ्यू॑हति॒ दश॑ संप॑द्यन्ते॒ दशा॑क्षरा वि॒राड॑न्नं वि॒राड् वि॒राज्ये॑वाऽन्नाद्ये॒ प्रति॑तिष्ठति ॥

Pada Paata

प्रती॑ति । तिष्ठ॑ति । एक॑चितीक॒मित्येक॑ - चि॒तीक॑म् । चिन्वी॑त । तृतीयं॑ । चिन्वा॒नः ।
 एक॑धेत्येक - धा । वै । सु॒वर्ग इति॑ सुवः - गः । लो॒कः । एक॑वृ॒तेत्येक॑ - वृ॒ता । ए॒व
 । सु॒वर्गमि॑ति सुवः - गम् । लो॒कम् । ए॒ति । पुरी॑षेण । अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑ । तस्मा॑त्
 । मा॒ः सेन॑ । अ॒स्थिं । छ॒न्नम् । न । दु॑श्च॒र्मेति॑ दुः - च॒र्मा । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् ।
 वेद॑ । पञ्च॑ । चि॒तयः॑ । भ॒वन्ति॑ । पञ्च॑भिरिति॑ पञ्च - भिः । पुरी॑षैः । अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑
 । दश॑ । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ । दशा॑क्षरेति॑ दश - अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑ वि-राट् । अ॒न्नम् ।
 वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राजीति॑ वि - राजि॑ । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॑न्न - अ॒द्यै । प्रती॑ति । तिष्ठ॑ति ॥

TS 5.2.4.1

TS 5.2.4.1

Samhita Paata

वि वा ए॒तौ द्वि॒षा॒ते यश्च॑ पु॒राऽग्नि॑र्यश्चो॒खाया॑ꣳ समि॑त॒मिति॑ च॒त॒सृ॒भिः सं नि॒व॑पति च॒त्वा॒रि॒ छन्दा॑श्सि
छन्दा॑श्सि खलु॒ वा अ॒ग्नेः प्रि॒या त॒नूः प्रि॒ययै॑वैनौ त॒नुवा॑ सꣳ शा॑स्ति॒ समि॑त॒मित्या॑ह॒ तस्मा॑द्ब्रह्म॑णा
क्ष॒त्रꣳ समे॑ति॒ यथ्सं॑ न्यु॒प्यं वि॒हर॑ति॒ तस्मा॑द् ब्रह्म॑णा क्ष॒त्रं व्यै॑त्यृ॒तुभि॑ - []

Pada Paata

वी॒तिं । वै । ए॒तौ । द्वि॒षा॒ते इति॑ । यः । च॒ । पु॒रा । अ॒ग्निः । यः । च॒ । उ॒खाया॑म्
। समि॑ति॒ । इ॒तम् । इति॑ । च॒त॒सृ॒भिरिति॑ च॒त॒सृ॒भिः । सम् । नी॒तिं । व॒प॒ति । च॒त्वा॒रि॒ ।
छन्दा॑श्सि । छन्दा॑श्सि । खलु॑ । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒या । त॒नूः । प्रि॒यया॑ । ए॒व । ए॒नौ ।
त॒नुवा॑ । समि॑ति॒ । शा॑स्ति॒ । समि॑ति॒ । इ॒तम् । इति॑ । आ॒ह॒ । तस्मा॑त् । ब्रह्म॑णा । क्ष॒त्रम्
। समि॑ति॒ । ए॒ति॒ । यत् । स॒न्यु॒प्येति॑ सं - न्यु॒प्यं । वि॒हर॑तीति॒ वि - हर॑ति । तस्मा॑त् ।
ब्रह्म॑णा । क्ष॒त्रम् । वी॒तिं । ए॒ति॒ । ऋ॒तु॒भिरित्यृ॒तु - भिः ।

TS 5.2.4.2

TS 5.2.4.2

Samhita Paata

-वा एतं दीक्षयन्ति स ऋतुभिरेव विमुच्यो मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमित्याह-तुभिरेवैनं दीक्षयित्वतुभिर्वि
मुञ्चति वैश्वानर्या शिष्यमा दत्ते स्वदयत्येवैन-नैरऋतीः कृष्णा-स्त्रिस्त-स्तुषपका भवन्ति निरऋत्यै
वा एतद्-भागधेयं यत् तुषा निरऋत्यै रूपं कृष्णं रूपेणैव निरऋतिं निरवदयत इमां दिशं
यन्त्येषा - []

Pada Paata

वै । एतम् । दीक्षयन्ति । सः । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव । विमुच्य इति वि - मुच्यः ।
माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । इति । आह । ऋतुभिरित्यृतु - भिः । एव ।
एनम् । दीक्षयित्वा । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । वीति । मुञ्चति । वैश्वानर्या । शिष्यम् । एति ।
दत्ते । स्वदयति । एव । एनत् । नैरऋतीरिति नैः-ऋतीः । कृष्णाः । त्रिस्तः । तुषपका
इति तुष - पकाः । भवन्ति । निरऋत्या इति निः - ऋत्यै । वै । एतत् । भागधेयमिति
भाग - धेयम् । यत् । तुषाः । निरऋत्या इति निः-ऋत्यै । रूपम् । कृष्णम् । रूपेण ।
एव । निरऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरवदयत इति निः - अवदयते । इमाम् । दिशम् ।
यन्ति । एषा ।

TS 5.2.4.3

TS 5.2.4.3

Samhita Paata

वै निरऋत्यै दिक् स्वायामेव दिशि निरऋतिं निरवदयते स्वकृत इरिण उप दधाति प्रदरे वैतद्वै
निरऋत्या आयतनं स्व एवाऽऽयतने निरऋतिं निरवदयते शिष्यमभ्युप दधाति नैरऋतो

वै पाशः साक्षादेवैनं निरुऋतिपाशान्-मुञ्चति तिस्र उपं दधाति त्रेधाविहितो वै पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मान्-निरुऋतिमवं यजते परांचीरुपं - []

Pada Paata

वै । निरुऋत्या इति निः - ऋत्यै । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरुवदयत् इति निः - अवदयते । स्वकृतं इति स्व - कृते । इरिणे । उपेति । दुधाति । प्रदुर इति प्र - दुरे । वा । एतत् । वै । निरुऋत्या इति निः - ऋत्याः । आयतनमित्या - यतनम् । स्वे । एव । आयतन इत्या - यतने । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । निरुवदयत् इति निः - अवदयते । शिक्त्यम् । अभि । उपेति । दुधाति । नैरुऋत इति नैः - ऋतः । वै । पाशः । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । एनम् । निरुऋतिपाशादिति निरुऋति - पाशात् । मुञ्चति । तिस्रः । उपेति । दुधाति । त्रेधाविहित इति त्रेधा - विहितः । वै । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मात् । निरुऋतिमिति निः - ऋतिम् । अवेति । यजते । परांचीः । उपेति ।

TS 5.2.4.4

TS 5.2.4.4

Samhita Paata

दधाति परांचीमेवास्मान्-निरुऋतिं प्रणुदते ऽप्रतीक्षमा यन्ति निरुऋत्या अन्तरहित्यै मार्जयित्वोपं तिष्ठन्ते मेढ्रयत्वाय गारुहपत्यमुपं तिष्ठन्ते निरुऋति लोक एव चरित्वा पूता देवलोकमुपावर्तन्त एकयोपं तिष्ठन्त एकधैव यजमाने वीर्यं दधति निवेशनः सङ्गमनो वसूनामित्याह प्रजा वै पशवो वसुं प्रजयैवैनं पशुभिः समर्द्धयन्ति ॥

Pada Paata

दुधा॒ति । परा॑चीम् । ए॒व । अ॒स्मात् । नि॒र॒ऋ॒तिमि॒ति निः - ऋ॒तिम् । प्रेति॑ । नुदु॒ते ।
 अप्र॑तीक्ष॒मित्य॑प्रति - ई॒क्षम् । एति॑ । य॒न्ति । नि॒र॒ऋ॒त्या इति॑ निः - ऋ॒त्याः । अ॒न्तर॒हि॒त्या
 इत्य॑न्तः - हि॒त्यै । मा॒र्जयि॑त्वा । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । मे॒द्व्य॒त्वायेति॑ मे॒द्व्य - त्वाय॑ ।
 गारू॑ह॒पत्य॑मि॒ति गारू॑ह - प॒त्यम् । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । नि॒र॒ऋ॒तिलो॒क इति॑ नि॒र॒ऋ॒ति - लो॒के ।
 ए॒व । च॒रि॒त्वा । पू॒ताः । दे॒वलो॒कमि॒ति दे॒व - लो॒कम् । उ॒पाव॑र्तन्तु इत्यु॑प - आ॒वर्त॑न्ते । ए॒क॒या
 । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । ए॒क॒धे॒त्येक॑ - धा । ए॒व । यज॑माने । वी॒र्य॑म् । दु॒धति॑ । नि॒वेश॑न् इति॑
 नि॒वेश॑नः । स॒ङ्गम॑न् इति॑ सं॒गम॑नः । वसू॑नाम् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र - जा । वै । प॒शवः॑
 । वसु॑ । प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑ । ए॒व । ए॒नम् । प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु - भिः । स॒मिति॑ । अ॒र्धय॑न्ति ॥

TS 5.2.5.1**TS 5.2.5.1****Samhita Paata**

पुरु॑षमा॒त्रेण॑ वि मि॑मीते य॒ज्ञेन॑ वै पुरु॑षः संमि॑तो य॒ज्ञप॑रुषै॒वैनं॑ विमि॑मीते यावा॑न् पुरु॑ष ऊ॒र्द्धबा॑हुस्तावा॑न्
 भव॑त्ये॒ताव॑द्वै पुरु॑षे वी॒र्यं॑ वी॒र्ये॑णै॒वैनं॑ वि मि॑मीते प॒क्षी भ॑वति न ह्य॑प॒क्षः पति॑तु॒मरू॑ह॒त्यर॑त्निनां प॒क्षौ
 द्राघी॑याऽसौ भव॑त॒स्तस्मा॑त् प॒क्षप्र॑वयाऽसि वयाऽसि व्याम॑मा॒त्रौ प॒क्षौ च॑ पु॒च्छं च॑ भव॑त्ये॒ताव॑द्वै पुरु॑षे
 वी॒र्यं॑ - []

Pada Paata

पुरुषमात्रेणेति पुरुष - मात्रेण । वीति । मिमीते । यज्ञेन । वै । पुरुषः । सम्मित इति सं
 - मितः । यज्ञपुरुषेति यज्ञ-पुरुषा । एव । एनम् । वीति । मिमीते । यावान् । पुरुषः ।
 ऊर्ध्वबाहुरित्युर्ध्व-बाहुः । तावान् । भवति । एतावत् । वै । पुरुषे । वीर्यम् । वीर्येण ।
 एव । एनम् । वीति । मिमीते । पक्षी । भवति । न । हि । अपक्षः । पतितुम् । अरूहति
 । अरुत्तिना । पक्षौ । द्राघीयांसौ । भवतः । तस्मात् । पक्षप्रवयासीति पक्ष - प्रवयांसि
 । वयांसि । व्याममात्राविति व्याम - मात्रौ । पक्षौ । च । पुच्छम् । च । भवति । एतावत्
 । वै । पुरुषे । वीर्यम् ।

TS 5.2.5.2**TS 5.2.5.2****Samhita Paata**

वीर्यसंमितो वेणुना वि मिमीत आग्नेयो वै वेणुः सयोनित्वाय यजुषा युनक्ति यजुषा कृषति व्यावृत्त्यै
 षड्भवेन कृषति षड् वा ऋतव ऋतुभिरेवेन कृषति यद् द्वादशगवेन सवथ्सुरेणैवे यं वा अग्ने-
 रतिदाहादबिभेथ सैतद् द्विगुणमपश्यत् कृष्टं चाकृष्टं च ततो वा इमां नाऽत्यदहद्यत् कृष्टं चाकृष्टं च
 - []

Pada Paata

वीर्यसंमित इति वीर्य - सम्मितः । वेणुना । वीति । मिमीते । आग्नेयः । वै । वेणुः ।

स॒यो॒नि॒त्वा॒येति॑ स॒यो॒नि - त्वा॒य॑ । य॒जु॒षा । यु॒न॒क्ति॑ । य॒जु॒षा । कृ॒ष॒ति॑ । व्या॒वृ॒त्या इति॑ वि -
 आ॒वृ॒त्त्यै॑ । ष॒ड्ग॒वे॒नेति॑ षट् - ग॒वे॒न॑ । कृ॒ष॒ति॑ । षट् । वै । ऋ॒त॒वः॑ । ऋ॒तु॒भि॒रि॒त्यु॒तु - भिः॑ ।
 ए॒व । ए॒न॒म् । कृ॒ष॒ति॑ । यत् । द्वा॒द॒श॒ग॒वे॒नेति॑ द्वा॒द॒श - ग॒वे॒न॑ । स॒व॒त्स॒रे॒णेति॑ सं - व॒त्स॒रे॒ण॑
 । ए॒व । इ॒य॒म् । वै । अ॒ग्नेः॑ । अ॒ति॒दा॒हा॒दि॒त्य॑ति॑ - दा॒हात् । अ॒भि॒भे॒त् । सा । ए॒तत् ।
 द्वि॒गु॒ण॒मि॒ति॑ द्वि - गु॒ण॒म् । अ॒प॒श्य॒त् । कृ॒ष्ट॒म् । च॒ । अ॒कृ॒ष्ट॒म् । च॒ । त॒तः॑ । वै । इ॒मा॒म्
 । न । अ॒ती॒ति॑ । अ॒द॒ह॒त् । यत् । कृ॒ष्ट॒म् । च॒ । अ॒कृ॒ष्ट॒म् । च॒ ।

TS 5.2.5.3

TS 5.2.5.3

Samhita Paata

भ॒व॒त्य॒स्या॒ अ॒न॒ति॒दा॒हा॒य॒ द्वि॒गु॒णं॑ त्वा अ॒ग्नि॒-मु॒द्य॑न्तु-म॒रु॒ह॒ती॒त्या॒हु॒र्यत्॑ कृ॒ष्टं॑ चा॒कृ॒ष्टं॑ च॒ भ॒व॒त्य॒ग्ने॒रु॒द्य॑त्या
 ए॒ता॒व॒न्तो॒ वै प॒श॒वो॑ द्वि॒पा॒दश्च॑ च॒तु॒ष्पा॒दश्च॑ तान्॒ यत् प्रा॒चं॑ उ॒त्सृ॒जेद्-रु॒द्रा॒या॒पि॑ द॒क्ष्या॒द्-य॒द्-दक्षि॑णा
 पि॒तृ॒भ्यो॑ नि॒धु॒वे॒द्यत्॑ प्र॒ती॒चो॒ रक्षा॑ऽसि ह॒न्यु॒रु॒दी॒च॑ उ॒त्सृ॒ज॒त्ये॒षा वै दे॒व॒म॒नु॒ष्या॒णां॑ शान्ता दिक् - []

Pada Paata

भ॒व॒ति॑ । अ॒स्याः॑ । अ॒न॒ति॒दा॒हा॒ये॒त्य॒न॒ति॑ - दा॒हा॒य॑ । द्वि॒गु॒ण॒मि॒ति॑ द्वि - गु॒ण॒म् । तु॒ । वै ।
 अ॒ग्नि॒म् । उ॒द्य॑न्तु॒मि॒त्यु॒त्-य॒न्तु॒म् । अ॒रु॒ह॒ति॑ । इति॑ । आ॒हुः॑ । यत् । कृ॒ष्ट॒म् । च॒ । अ॒कृ॒ष्ट॒म्
 । च॒ । भ॒व॒ति॑ । अ॒ग्नेः॑ । उ॒द्य॑त्या॒ इत्यु॒त् - य॒त्यै॑ । ए॒ता॒व॒न्तः॑ । वै । प॒श॒वः॑ । द्वि॒पा॒दु इति॑
 द्वि - पा॒दः॑ । च॒ । च॒तु॒ष्पा॒दु इति॑ च॒तुः॑ - पा॒दः॑ । च॒ । तान् । यत् । प्रा॒चः॑ । उ॒त्सृ॒जे॒दि॒त्यु॒त्

- सृजेत् । रुद्राय । अपीति । दुद्ध्यात् । यत् । दक्षिणा । पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । नीति । ध्रुवेत् । यत् । प्रतीचः । रक्षांसि । हन्युः । उदीचः । उदिति । सृजति । एषा । वै । देवमनुष्याणामिति देव - मनुष्याणाम् । शान्ता । दिक् ।

TS 5.2.5.4

TS 5.2.5.4

Samhita Paata

तामेवैनाननूथ सृजत्यथो खल्विमां दिशमुथ सृजत्यसौ वा आदित्यः प्राणः प्राणमेवैनाननूथसृजति
दक्षिणा पर्यावर्तन्ते स्वमेव वीर्यमनु पर्यावर्तन्ते तस्माद्-दक्षिणोऽर्द्ध आत्मनो वीर्यावत्तरोऽथो आदित्यस्यैवाऽऽवृत
पर्यावर्तन्ते तस्मात् पराञ्चः पशवो वि तिष्ठन्ते प्रत्यञ्च आ वर्तन्ते तिस्रस्तिस्त्रः सीताः - []

Pada Paata

ताम् । एव । एनान् । अनु । उदिति । सृजति । अथो इति । खल्वे । इमाम् । दिशम् ।
उदिति । सृजति । असौ । वै । आदित्यः । प्राण इति प्र - अनः । प्राणमिति प्र - अनम्
। एव । एनान् । अनु । उदिति । सृजति । दक्षिणा । पर्यावर्तन्त इति परि - आवर्तन्ते ।
स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि - आवर्तन्ते । तस्मात् । दक्षिणः
। अर्द्धः । आत्मनः । वीर्यावत्तर इति वीर्यावत् - तरः । अथो इति । आदित्यस्य । एव
। आवृतमित्या - वृतम् । अन्विति । पर्यावर्तन्त इति परि-आवर्तन्ते । तस्मात् । पराञ्चः ।
पशवः । वीति । तिष्ठन्ते । प्रत्यञ्चः । एति । वर्तन्ते । तिस्रस्तिस्त्र इति तिस्रः - तिस्रः ।

सीताः ।

TS 5.2.5.5

TS 5.2.5.5

Samhita Paata

कृषति त्रिवृतमेव यज्ञमुखे वि यातयत्योषधीर्वपति ब्रह्मणाऽन्नमव रुन्धे ऽर्केऽर्कश्चीयते चतुर्दशभिर्वपति
सप्त ग्राम्या ओषधयः सप्ताऽऽरण्या उभयीषामवरुद्ध्या अन्नस्यान्नस्य वपत्यन्नस्या-न्नस्यावरुद्ध्यै कृष्टे
वपति कृष्टे ह्योषधयः प्रतितिष्ठन्त्यनुसीतं वपति प्रजात्यै द्वादशसु सीतासु वपति द्वादश मासाः
संवत्सरः संवत्सरेणैवास्मा अन्नं पचति यदग्निचि - []

Pada Paata

कृषति । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । एव । यज्ञमुख इति यज्ञ-मुखे । वीति । यातयति । ओषधीः
। वपति । ब्रह्मणा । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अर्के । अर्कः । चीयते । चतुर्दशभिरिति
चतुर्दश - भिः । वपति । सप्त । ग्राम्याः । ओषधयः । सप्त । आरण्याः । उभयीषाम् ।
अवरुद्ध्या इत्यव - रुद्ध्यै । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य - अन्नस्य । वपति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-
अन्नस्य । अवरुद्ध्या इत्यव-रुद्ध्यै । कृष्टे । वपति । कृष्टे । हि । ओषधयः । प्रतितिष्ठन्तीति
प्रति-तिष्ठन्ति । अनुसीतमित्यनु - सीतम् । वपति । प्रजात्या इति प्र - जात्यै । द्वादशस्विति
द्वादश - सु । सीतासु । वपति । द्वादश । मासाः । संवत्सर इति सं - वत्सरः । संवत्सरेणेति
सं - वत्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । पचति । यत् । अग्निचिदित्यग्नि - चित् ।

TS 5.2.5.6

TS 5.2.5.6

Samhita Paata

-दनंवरुद्धस्या-शीयादवं-रुद्धेन व्युद्धयेत् ये वनस्पतीनां फलग्रहय-स्तानिद्धमेऽपि प्रोक्षे-दनंवरुद्धस्या-
वरुद्धयै दिग्भ्यो लोष्टान्थ समस्यति दिशामेव वीर्यमवरुद्धयं दिशां वीर्येऽग्निं चिनुते यं द्विष्याद्-यत्र स
स्यात् तस्यै दिशो लोष्टमा हरेदिष-मूर्जमहमित आ ददु इतीषमेवोर्जं तस्यै दिशोऽवं () रुन्धे क्षोधुको
भवति यस्तस्यां दिशि भवत्युत्तरवेदिमुप वपत्युत्तरवेद्याः ह्यग्निश्चीयते ऽथो पशवो वा उत्तरवेदिः
पशून्नेवावं रुन्धेऽथो यज्ञपुरुषोऽनन्तरित्यै ॥

Pada Paata

अनंवरुद्धस्येत्यनंवरुद्धस्य । अशीयात् । अवरुद्धेनेत्यवं - रुद्धेन । वीतिं । रुद्धयेत् । ये ।
वनस्पतीनाम् । फलग्रहय इति फल-ग्रहयः । तान् । इद्धमे । अपि । प्रेतिं । उक्षेत् ।
अनंवरुद्धस्येत्यनंवरुद्धस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं - रुद्धयै । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । लोष्टान्
। समितिं । अस्यति । दिशाम् । एव । वीर्यम् । अवरुद्धयेत्यंवरुद्धयं । दिशाम् । वीर्यं ।
अग्निम् । चिनुते । यम् । द्विष्यात् । यत्र । सः । स्यात् । तस्यै । दिशः । लोष्टम् । एतिं
। हरेत् । इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एतिं । ददु । इति । इषम् । एव । ऊर्जम्
। तस्यै । दिशः । अवेतिं () । रुन्धे । क्षोधुकः । भवति । यः । तस्याम् । दिशि ।
भवति । उत्तरवेदिमित्युत्तर - वेदिम् । उपेतिं । वपति । उत्तरवेद्यामित्युत्तर - वेद्याम् । हि ।

अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । अथो॒ इति॑ । प॒शवः॑ । वै । उ॒त्तर॒वेदि॑रित्यु॒त्तर - वेदिः॑ । प॒शून् । ए॒व
। अवे॑ति । रु॒न्धे । अथो॒ इति॑ । य॒ज्ञप॒रुष॑ इति॑ य॒ज्ञ - प॒रुषः॑ । अ॒नन्त॑रित्या॒ इत्य॑नन्तः - इ॒त्यै ॥

TS 5.2.6.1

TS 5.2.6.1

Samhita Paata

अ॒ग्ने तव॑ श्रवो॒ वय॑ इति॑ सि॒कंता॑ नि व॑पत्येतद्वा अ॒ग्नेवै॑श्वा॒नर॑स्य॑ सू॒क्तः सू॒क्तेनै॑व वै॒श्वा॒नर॑मव॑ रु॒न्धे
ष॒ड्भिर्नि॑ व॑पति॑ ष॒ड्वा ऋ॒तवः॑ सं॒वत्स॑रः सं॒वत्स॑रोऽ॒ग्निवै॑श्वा॒नरः॑ सा॒क्षादे॑व वै॒श्वा॒नर॑मव॑ रु॒न्धे स॒मुद्रं॑ वै
नामै॑तच्छ॒न्दः स॒मुद्र॑मनु॑ प्र॒जाः प्र॒जाय॑न्ते यदे॒तेन॑ सि॒कंता॑ नि व॑पति॑ प्र॒जानां॑ प्र॒जन॑नायेन्द्रो॑ - []

Pada Paata

अ॒ग्ने । तव॑ । श्रवः॑ । वयः॑ । इति॑ । सि॒कंताः॑ । नीति॑ । व॒पति॑ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः ।
वै॒श्वा॒नर॑स्य॑ । सू॒क्तमि॑ति॒ सु - उ॒क्तम् । सू॒क्तेने॑ति॒ सु - उ॒क्तेन॑ । ए॒व । वै॒श्वा॒नर॑म् । अवे॑ति ।
रु॒न्धे । ष॒ड्भिरि॑ति॒ षट् - भिः॑ । नीति॑ । व॒पति॑ । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । सं॒वत्स॑र इति॑ सं -
व॒त्स॑रः । सं॒वत्स॑र इति॑ सं - व॒त्स॑रः । अ॒ग्निः । वै॒श्वा॒नरः॑ । सा॒क्षादि॑ति॒ स - अ॒क्षात् । ए॒व ।
वै॒श्वा॒नर॑म् । अवे॑ति । रु॒न्धे । स॒मुद्र॑म् । वै । नाम॑ । ए॒तत् । छ॒न्दः । स॒मुद्र॑म् । अ॒न्वि॑ति॒
। प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रेति॑ । जा॒य॑न्ते । यत् । ए॒तेन॑ । सि॒कंताः॑ । नि॒वप॑तीति॒ नि - व॑पति॑
। प्र॒जाना॑मि॒ति प्र - जाना॑म् । प्र॒जन॑नायेति॒ प्र - जन॑नाय । इन्द्रः॑ ।

TS 5.2.6.2

TS 5.2.6.2

Samhita Paata

वृत्राय॑ वज्रं॑ प्राह॑रथ॒ स त्रेधा॑ व्य॒भव॑त् स्फ्य॑स्तृतीयं॒ रथ॑स्तृतीयं॒ यूप॑स्तृतीयं॒ येऽन्त॑श्शरा॒ अशी॑र्यन्त॒ ताः शर्करा॑ अभ॒वन् तच्छ॑र्कराणां॒ शर्कर॑त्वं वज्रो॒ वै शर्कराः॑ प॒शुर॑ग्नि-र्यच्छ॑र्कराभि॒रग्निं॑ परि॒मिनो॑ति॒ वज्रेणै॑वास्मै॒ पशून्॑ परि॒ गृह्णा॑ति॒ तस्मा॑द्-वज्रेण॒ पशवः॑ परि॒गृही॑तास्तस्मा॒त् स्थेया॑नस्थेयसो॒ नोप॑ हरते॒ त्रिस॑प्ताभिः॒ पशु॑कामस्य॒ - []

Pada Paata

वृत्राय॑ । वज्र॑म् । प्रेति॑ । अ॒ह॒र॒त् । सः । त्रेधा॑ । वीति॑ । अ॒भ॒व॒त् । स्फ्यः॑ । तृतीयम् । रथः॑ । तृतीयम् । यूपः॑ । तृतीयम् । ये । अ॒न्त॒श्श॒रा इत्य॑न्तः-शराः । अशी॑र्यन्त । ताः । शर्कराः॑ । अ॒भ॒व॒न् । तत् । शर्करा॑णाम् । शर्कर॑त्वमिति॒ शर्कर॑ - त्वम् । वज्रः॑ । वै । शर्कराः॑ । प॒शुः । अ॒ग्निः । यत् । शर्करा॑भिः । अ॒ग्निम् । परि॒मिनो॑तीति॒ परि॑ - मिनोति॑ । वज्रेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । परि॑ति॒ । गृह्णा॑ति॒ । तस्मा॑त् । वज्रेण॑ । प॒शवः॑ । परि॒गृही॑ता इति॒ परि॑ - गृही॒ताः । तस्मा॑त् । स्थेया॑न् । अस्थेय॑सः । न । उपेति॑ । ह॒र॒ते । त्रिस॑प्ताभिरिति॒ त्रि॑ - सप्ताभिः॑ । प॒शु॒काम॑स्येति॒ प॒शु॒ - का॑मस्य॒ ।

TS 5.2.6.3

TS 5.2.6.3

Samhita Paata

परि॑ मि॒नुया॒थ॒ सु॒प्त॒ वै शी॒र्ष॒ण्याः॑ प्रा॒णाः प्रा॒णाः प॒शवः॑ प्रा॒णैरे॒वास्मै॑ प॒शून् व॑ रु॒न्धे त्रि॒ण॒वाभि॒-
भ्रा॒तृ॒व्यव॑त॒-स्त्रि॒वृ॒तमे॒व वज्रं॑ स॒भृ॒त्य॒ भ्रा॒तृ॒व्याय॑ प्र॒हर॑ति स्तृ॒त्या अ॒परि॑मि॒ताभिः॑ परि॑ मि॒नुया॒-द॒परि॑मि॒तस्या॒-
व॑रु॒द्ध्यै यं का॒मये॑ताप॒शुः स्या॒दित्य॑प॒रिमि॒त्य॒ तस्य॑ शर्क॑राः॒ सि॒क॒ता व्यू॑हे॒दपरि॑गृही॒त ए॒वास्य॑
वि॒षू॒चीन् रे॒तः परा॑ सि॒ञ्च॒त्यप॒शुरे॒व भ॑वति - []

Pada Paata

परी॑ति॒ । मि॒नुया॒त् । सु॒प्त॒ । वै । शी॒र्ष॒ण्याः॑ । प्रा॒णा इति॑ प्र॒-अ॒नाः । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः
। प॒शवः॑ । प्रा॒णैरिति॑ प्र - अ॒नैः । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अवे॑ति॒ । रु॒न्धे । त्रि॒ण॒वाभि॒रिति॑
त्रि - न॒वाभिः॑ । भ्रा॒तृ॒व्यव॑त॒ इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य - व॒तः । त्रि॒वृ॒तमि॑ति॒ त्रि - वृ॒तम् । ए॒व । वज्रं॑
। स॒भृ॒त्येति॑ सं - भृ॒त्य॑ । भ्रा॒तृ॒व्याय॑ । प्रे॑ति॒ । ह॒र॒ति॒ । स्तृ॒त्यै । अ॒परि॑मि॒ताभि॒रित्य॑प॒रि -
मि॒ताभिः॑ । परी॑ति॒ । मि॒नुया॒त् । अ॒परि॑मि॒तस्ये॒त्यप॒रि - मि॒तस्य॑ । अ॒वरु॑द्ध्या॒ इत्य॑व॒-रु॒द्ध्यै ।
यम् । का॒मये॑त । अ॒प॒शुः । स्या॒त् । इति॑ । अ॒परि॑मि॒त्ये॒त्यप॒रि - मि॒त्य॑ । तस्य॑ । शर्क॑राः
। सि॒क॒ताः । वी॑ति॒ । ऊ॒हे॒त् । अ॒परि॑गृही॒त इत्य॑प॒रि - गृही॑ते । ए॒व । अ॒स्य॑ । वि॒षू॒चीन्म् ।
रे॒तः । परे॑ति॒ । सि॒ञ्च॒ति॒ । अ॒प॒शुः । ए॒व । भ॑वति ।

TS 5.2.6.4

TS 5.2.6.4

Samhita Paata

यं का॒मये॑त प॒शुमा॑न्थ॒ स्या॒दिति॑ परि॒मित्य॑ तस्य॒ शर्क॑राः॒ सिक्ता॑ व्यू॒हेत् परि॑गृही॒त ए॒वास्मै॑ स॒मीची॑नः॒
रेतः॑ सिञ्चति॒ पशु॑माने॒व भ॑वति॒ सौम्या॑ व्यू॒हति॑ सोमो॒ वै रे॒तो॒धा रे॒त ए॒व तद्-द॑धाति॒ गाय॑त्रिया॒
ब्रा॒ह्मण॑स्य॒ गाय॑त्रो हि ब्रा॒ह्मण॑-स्त्रि॒ष्टुभा॑ रा॒ज॒न्य॑स्य॒ त्रैष्टु॑भो हि रा॒ज॒न्यः॑ श॒म्युं बा॑र॒ह॒स्प॒त्यं मे॒धो
नोपा॑न॒म॒थ॒ सौ॒ऽग्निं प्रा॑ऽवि॒श॒थ॒ - []

Pada Paata

यम् । का॒मये॑त । प॒शुमा॑निति॒ पशु॑ - मान् । स्या॒त् । इति॑ । परि॒मित्येति॑ परि-मित्यं । तस्य॑ ।
शर्क॑राः । सिक्ताः । वीति॑ । व्यू॒हेत् । परि॑गृही॒त इति॑ परि - गृही॒ते । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीची॑नम्
। रेतः॑ । सिञ्चति॒ । प॒शुमा॑निति॒ पशु॑-मान् । ए॒व । भ॑वति॒ । सौम्या॑ । वीति॑ । व्यू॒हति॑ ।
सोमः॑ । वै । रे॒तो॒धा इति॑ रेतः - धाः । रेतः॑ । ए॒व । तत् । द॒धाति॑ । गाय॑त्रिया । ब्रा॒ह्मण॑स्य॒
। गाय॑त्रः । हि । ब्रा॒ह्मणः॑ । त्रि॒ष्टुभा॑ । रा॒ज॒न्य॑स्य । त्रैष्टु॑भः । हि । रा॒ज॒न्यः॑ । श॒म्युमिति॑ शं
- युम् । बा॑र॒ह॒स्प॒त्यम् । मे॒धः । न । उपेति॑ । अ॒न॒म॒त् । सः । अ॒ग्निम् । प्रेति॑ । अ॒वि॒श॒त् ।

TS 5.2.6.5

TS 5.2.6.5

Samhita Paata

सौऽग्नेः कृष्णो रूपं कृत्वोदायत् सोऽश्वं प्राऽविशत् सोऽश्वस्या-वान्तरशफो-भवद्-यदश्वमाक्रमयति य एव मेधोऽश्वं प्राऽविशत् तमेवाव रुन्धे प्रजापतिनाऽग्निश्चेतव्य इत्याहुः प्राजापत्योऽश्वो यदश्वमाक्रमयति प्रजापतिनैवाऽग्निं चिनुते पुष्करपर्णमुप दधाति योनिर्वा अग्नेः पुष्करपर्णं सयोनि- () -मेवाग्निं चिनुते ऽपां पृष्ठमसीत्युप दधात्यपां वा एतत् पृष्ठं यत् पुष्करपर्णं रूपेणैवैनदुप दधाति ॥

Pada Paata

सः । अग्नेः । कृष्णः । रूपम् । कृत्वा । उदिति । आयत् । सः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । सः । अश्वस्य । अवान्तरशफ इत्यवान्तर - शफः । अभवत् । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्यां - क्रमयति । यः । एव । मेधः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । तम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । अश्वः । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्यां-क्रमयति । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । उपेति । दधाति । योनिः । वै । अग्नेः । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । सयोनिमिति स-योनिम् () । एव । अग्निम् । चिनुते । अपाम् । पृष्ठम् । असि । इति । उपेति । दधाति । अपाम् । वै । एतत् । पृष्ठम् । यत् । पुष्करपर्णमिति पुष्कर - पर्णम् । रूपेण । एव । एतत् । उपेति । दधाति ॥

TS 5.2.7.1**TS 5.2.7.1****Samhita Paata**

ब्रह्मं जज्ञानमिति रुक्ममुप दधाति ब्रह्ममुखा वै प्रजापतिः प्रजा असृजत् ब्रह्ममुखा एव तत्
 प्रजा यजमानः सृजते ब्रह्मं जज्ञानमित्याह तस्माद्ब्राह्मणो मुख्यो मुख्यो भवति य एवं वेद
 ब्रह्मवादिनो वदन्ति न पृथिव्यां नान्तरिक्षे न दिव्यग्निश्चेतव्य इति यत् पृथिव्यां चिन्वीत पृथिवीः
 शुचाऽर्पयेन्नौषधयो न वनस्पतयः - []

Pada Paata

ब्रह्मं । जज्ञानम् । इति । रुक्मम् । उपेति । दधाति । ब्रह्ममुखा इति ब्रह्म - मुखाः । वै ।
 प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत् । ब्रह्ममुखा इति ब्रह्म - मुखाः ।
 एव । तत् । प्रजा इति प्र - जाः । यजमानः । सृजते । ब्रह्मं । जज्ञानम् । इति । आह ।
 तस्मात् । ब्राह्मणः । मुख्यः । मुख्यः । भवति । यः । एवम् । वेद । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म
 - वादिनः । वदन्ति । न । पृथिव्याम् । न । अन्तरिक्षे । न । दिवि । अग्निः । चेतव्यः
 । इति । यत् । पृथिव्याम् । चिन्वीत । पृथिवीम् । शुचा । अर्पयेत् । न । ओषधयः ।
 न । वनस्पतयः ।

TS 5.2.7.2

TS 5.2.7.2

Samhita Paata

प्र जायेरन्. यदन्तरिक्षे चिन्वीतान्तरिक्षं शुचाऽर्पयेन्न वयांसि प्र जायेरन्. यद्-दिवि चिन्वीत दिवं
 शुचाऽर्पयेन्न पर्जन्यो वरुषेद्रुक्ममुप दधात्यमृतं वै हिरण्यममृतं एवाग्निं चिनुते प्रजात्यै हिरण्यमयं
 पुरुषमुप दधाति यजमानलोकस्य विधृत्यै यदिष्टकाया आतृण्णमनूपदुद्ध्यात् पशूनां च यजमानस्य
 च प्राणमपि दद्व्याद् दक्षिणतः - []

Pada Paata

प्रेतिं । जायेरन् । यत् । अन्तरिक्षे । चिन्वीत । अन्तरिक्षम् । शुचा । अर्पयेत् । न ।
 वयांसि । प्रेतिं । जायेरन् । यत् । दिवि । चिन्वीत । दिवम् । शुचा । अर्पयेत् । न ।
 । पर्जन्यः । वरुषेत् । रुक्मम् । उपेतिं । दधाति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । अमृतम् ।
 । एव । अग्निम् । चिनुते । प्रजात्या इति प्र - जात्यै । हिरण्यमयम् । पुरुषम् । उपेतिं ।
 दधाति । यजमानलोकस्येति यजमान - लोकस्य । विधृत्या इति वि-धृत्यै । यत् । इष्टकायाः
 । आतृण्णमित्या-तृण्णम् । अनूपदुद्ध्यादित्यनु - उपदुद्ध्यात् । पशूनाम् । च । यजमानस्य ।
 च । प्राणमिति प्र - अनम् । अपीतिं । दद्व्यात् । दक्षिणतः ।

TS 5.2.7.3

TS 5.2.7.3

Samhita Paata

प्राञ्चमुपं दधाति द्वाधारं यजमानलोकं न पशूनां च यजमानस्य च प्राणमपि दधात्यथो खल्विष्टकाया
 आतृणमनूपं दधाति प्राणानामुत्सृष्ट्यै द्रप्सश्चस्कन्देत्यभि मृशति होत्रास्वेवैनं प्रतिष्ठापयति सुचावुपं
 दधात्याज्यस्य पूर्णं कार्ष्ण्यमयीं दुद्धः पूर्णमौदुंबरीमियं वै कार्ष्ण्यमय्यसावौ-दुंबरीमे एवोपं धत्ते
 - []

Pada Paata

प्राञ्चम् । उपेति । दधाति । द्वाधारं । यजमानलोकमिति यजमान - लोकम् । न । पशूनाम्
 । च । यजमानस्य । च । प्राणमिति प्र - अनम् । अपीति । दधाति । अथो इति ।
 खलु । इष्टकायाः । आतृणमित्या - तृणम् । अनु । उपेति । दधाति । प्राणानामिति प्र
 - अनानाम् । उत्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । द्रप्सः । चस्कन्द । इति । अभीति । मृशति ।
 होत्रासु । एव । एनम् । प्रतीति । स्थापयति । सुचा । उपेति । दधाति । आज्यस्य ।
 पूर्णम् । कार्ष्ण्यमयीमिति कार्ष्ण्य - मयीम् । दुद्धः । पूर्णम् । औदुंबरीम् । इयम् । वै ।
 कार्ष्ण्यमयीमिति कार्ष्ण्य - मयी । असौ । औदुंबरी । इमे इति । एव । उपेति । धत्ते ।

TS 5.2.7.4

TS 5.2.7.4

Samhita Paata

तूष्णीमुपं दधाति न हीमे यजुषाऽऽस्तुमर॑ ह॒ति॒ दक्षि॑णां कार्ष्ण॑र्यमयी॒-मुत्तरा॑मौ॒-दु॒म्बरीं॑ तस्मा॑द॒स्या
अ॒सावुत्तरा॑ ऽऽज्य॑स्य पूर्णां कार्ष्ण॑र्यमयीं॒ वज्रो॑ वा आज्यं॒ वज्रः॑ कार्ष्ण॑र्यो वज्रेणै॒व य॒ज्ञस्य॑ दक्षिण॒तो
रक्षा॑स्यपं ह॒न्ति दु॒द्धः पूर्णा॑मौदु॒म्बरीं॑ प॒शवो॑ वै द॒द्व्यू॒र्गुदु॒म्बरः॑ प॒शुष्वे॒वोर्जं॑ दधाति पूर्णे॑ उपं दधाति
पूर्णे॑ ए॒वैनं॑ - []

Pada Paata

तूष्णीम् । उपेति॑ । द॒धा॒ति॒ । न । हि । इ॒मे इति॑ । यजु॑षा । आ॒स्तु॑म् । अ॒र॒ह॒ति॒ । दक्षि॑णाम्
। कार्ष्ण॑र्यमयीमिति॑ कार्ष्ण॑र्य - मयी॑म् । उत्तरा॑मित्युत् - त॒रा॒म् । औदु॑म्बरीम् । तस्मा॑त् । अ॒स्याः
। अ॒सौ । उत्तरे॑त्युत् - त॒रा॒ । आज्य॑स्य । पूर्णा॑म् । कार्ष्ण॑र्यमयीमिति॑ कार्ष्ण॑र्य - मयी॑म् ।
वज्रः॑ । वै । आज्य॑म् । वज्रः॑ । कार्ष्ण॑र्यः । वज्रेण॑ । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । दक्षि॑णतः । रक्षा॑सि
। अपेति॑ । ह॒न्ति॒ । दु॒द्धः । पूर्णा॑म् । औदु॑म्बरीम् । प॒शवः॑ । वै । दधि॑ । ऊ॒र्क् । उ॒दु॒म्बरः॑
। प॒शुषु॑ । ए॒व । ऊ॒र्जम्॑ । द॒धा॒ति॒ । पूर्णे॑ इति॑ । उपेति॑ । द॒धा॒ति॒ । पूर्णे॑ इति॑ । ए॒व । ए॒नम् ।

TS 5.2.7.5**TS 5.2.7.5****Samhita Paata**

मुमुष्मिन् लोक उपतिष्ठेते विराज्यग्निश्चेतुर्व्य इत्याहुः सुग्वै विराड्यथ सुचावुपदधाति विराज्येवाग्निं
चिनुते यज्ञमुखेयं यज्ञमुखे वै क्रियमाणे यज्ञः रक्षांसि जिघांसन्ति यज्ञमुखः रुक्मो यद् रुक्मं
व्याघारयति यज्ञमुखादेव रक्षांस्यप हन्ति पञ्चभिव्या घारयति पाङ्क्तो यज्ञो यावानेव यज्ञस्तस्माद्-
रक्षांस्यप हन्त्यक्षण्याव्या घारयति तस्मादक्षण्या () पशवोऽङ्गानि प्र हरन्ति प्रतिष्ठित्यै ॥

Pada Paata

मुमुष्मिन् । लोके । उपेति । तिष्ठेते इति । विराजीति वि - राजि । अग्निः । चेतुर्व्यः ।
इति । आहुः । सुक् । वै । विराडिति वि-राट् । यत् । सुचौ । उपदधातीत्युप - दधाति ।
विराजीति वि - राजि । एव । अग्निम् । चिनुते । यज्ञमुखे यज्ञमुख इति यज्ञमुखे-यज्ञमुखे ।
वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षांसि । जिघांसन्ति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुक्मः
। यत् । रुक्मम् । व्याघारयतीति वि - आघारयति । यज्ञमुखादिति यज्ञ - मुखात् । एव ।
रक्षांसि । अपेति । हन्ति । पञ्चभिरिति पञ्च - भिः । व्याघारयतीति वि - आघारयति ।
पाङ्क्तः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तस्मात् । रक्षांसि । अपेति । हन्ति । अक्षण्या
। व्याघारयतीति वि - आघारयति । तस्मात् । अक्षण्या () । पशवः । अङ्गानि । प्रेति ।
हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

TS 5.2.8.1

TS 5.2.8.1

Samhita Paata

स्वयमातृणामुप दधातीयं वै स्वयमातृणोमामेवोप धत्ते ऽश्चमुप घ्रापयति प्राणमेवास्यं दधात्यथो
प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतिनैवाऽग्निं चिनुते प्रथमेष्टकोपधीयमाना पशूनां च यजमानस्य च प्राणमपि
दधाति स्वयमातृणा भवति प्राणानामुत्सृष्ट्या अथो सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्या अग्रावग्निश्चेतव्यं
इत्याहुरेष वा - []

Pada Paata

स्वयमातृणामिति स्वयं - आतृणाम् । उपेति । दधाति । इयम् । वै । स्वयमातृणेति
स्वयं-आतृणा । इमाम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमिति
प्र-अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्रजा - पत्यः । वै
। अश्वः । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । प्रथमा । इष्टका ।
उपधीयमानेत्युप-धीयमाना । पशूनाम् । च । यजमानस्य । च । प्राणमिति प्र - अनम् ।
अपीति । दधाति । स्वयमातृणेति स्वयं - आतृणा । भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम्
। उत्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या
इत्यनु - ख्यात्यै । अग्नौ । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । एषः । वै ।

TS 5.2.8.2

TS 5.2.8.2

Samhita Paata

अ॒ग्निर्वै॑श्वा॒न॒रो यद्वा॑ह्म॒णस्तस्मै॑ प्रथ॒मामिष्ट॑कां यजु॑ष्कृतां प्रय॑च्छेत् तां ब्रा॑ह्म॒णश्चोप॑ द॒द्ध्याता॒-म॒ग्नावे॒व
तद॒ग्निं चि॑नुत ई॒श्वरो॒ वा ए॒ष आ॒र्तिमा॒र्तो॒र्योऽवि॑द्वा॒निष्ट॑का-मु॒प॒दधा॑ति त्रीन् वरा॑न् दद्यात् त्रयो॒ वै
प्रा॒णाः प्रा॒णानां॑ स्पृ॒त्यै द्वावे॒व दे॒यौ द्वौ॑ हि प्रा॒णावेकं॑ ए॒व दे॒य ए॒को हि प्रा॒णः प॒शु - []

Pada Paata

अ॒ग्निः । वै॒श्वा॒न॒रः । यत् । ब्रा॒ह्म॒णः । तस्मै॑ । प्रथ॒माम् । इष्ट॑काम् । यजु॑ष्कृता॒मिति॑ यजुः
- कृ॒ता॒म् । प्रेति॑ । य॒च्छेत् । ता॒म् । ब्रा॒ह्म॒णः । च॒ । उपेति॑ । द॒द्ध्या॒ता॒म् । अ॒ग्नौ । ए॒व
। तत् । अ॒ग्निम् । चि॑नुते । ई॒श्वरः॑ । वै । ए॒षः । आ॒र्ति॒म् । आ॒र्तो॒रित्या॑-अ॒र्तोः॑ । यः ।
अ॒वि॒द्वा॒न् । इष्ट॑काम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । त्रीन् । वरा॑न् । दद्यात् । त्रयः॑ । वै ।
प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । स्पृ॒त्यै । द्वौ । ए॒व । दे॒यौ । द्वौ ।
हि । प्रा॒णाविति॑ प्र - अ॒नौ । एकः॑ । ए॒व । दे॒यः । एकः॑ । हि । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । प॒शुः ।

TS 5.2.8.3

TS 5.2.8.3

Samhita Paata

-र्वा एष यदुग्निर्न खलु वै पशव आयवसे रमन्ते दूर्वेष्टकामुपं दधाति पशूनां धृत्यै द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै
काण्डात् काण्डात् प्ररोहन्तीत्याह काण्डेनकाण्डेन ह्येषा प्रतितिष्ठत्येवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन
चेत्याह साहस्रः प्रजापतिः प्रजापतेरास्यै देवलक्ष्मं वै त्र्यालिखिता तामुत्तरलक्ष्माणं देवा उपादधृता-
धरलक्ष्माण-मसुरा यं - []

Pada Paata

वै । एषः । यत् । अग्निः । न । खलु । वै । पशवः । आयवसे । रमन्ते । दूर्वेष्टकामिति
दूर्वा - इष्टकाम् । उपेति । दधाति । पशूनाम् । धृत्यै । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति -
स्थित्यै । काण्डात्काण्डादिति काण्डात् - काण्डात् । प्ररोहन्तीति प्र-रोहन्ती । इति । आह ।
काण्डेनकाण्डेनेति काण्डेन - काण्डेन । हि । एषा । प्रतितिष्ठतीति प्रति - तिष्ठति । एवा । नः
। दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा
- पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । आस्यै । देवलक्ष्ममिति देव-लक्ष्मम् । वै । त्र्यालिखितेति
त्रि - अलिखिता । ताम् । उत्तरलक्ष्माणमित्युत्तर - लक्ष्माणम् । देवाः । उपेति । अदधत् ।
अधरलक्ष्माणमित्यधर - लक्ष्माणम् । असुराः । यम् ।

TS 5.2.8.4

TS 5.2.8.4

Samhita Paata

कामयेत् वसीयान्थ स्यादित्युत्तरलक्ष्माणं तस्योपं दद्ध्याद्-वसीयानेव भवति यं कामयेत् पापीयान्थ

स्यादित्यधरलक्ष्माणं तस्योपं दद्व्यादसुरयोनि-मेवैनमनु परां भावयति पापीयान् भवति त्र्यालिखिता
भवतीमे वै लोकारूयालिखितैभ्य एव लोकेभ्यो भ्रातृव्यमन्तरेत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यतः पुरोडाशः
कूर्मो भूत्वाऽनु प्रासर्प - []

Pada Paata

का॒मये॑त । वसी॑यान् । स्या॒त् । इति॑ । उत्तर॑लक्ष्माणमित्युत्तर-लक्ष्माणम् । तस्य॑ । उपेति॑
। दद्व्या॑त् । वसी॑यान् । ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । पापी॑यान् । स्या॒त् । इति॑ ।
अध॑रलक्ष्माणमित्यधर- लक्ष्माणम् । तस्य॑ । उपेति॑ । दद्व्या॑त् । अ॒सुर॒योनि॑मित्यसुर - योनिम्
। ए॒व । ए॒नम् । अ॒नु । परेति॑ । भा॒वय॑ति । पापी॑यान् । भ॒वति॑ । त्र्या॒लिखि॑तेति॑ त्रि -
आ॒लिखि॑ता । भ॒वति॑ । इ॒मे । वै । लो॒काः । त्र्या॒लिखि॑तेति॑ त्रि - आ॒लिखि॑ता । ए॒भ्यः । ए॒व
। लो॒केभ्यः॑ । भ्रातृ॑व्यम् । अ॒न्तः । ए॒ति । अ॒ङ्गिर॑सः । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः - गम् । लो॒कम्
। य॒तः । पु॒रोडा॑शः । कूर्मः॑ । भू॒त्वा । अ॒नु । प्रेति॑ । अ॒स॒र्पत् ।

TS 5.2.8.5

TS 5.2.8.5

Samhita Paata

-द्यत् कूर्ममुप॑दधाति॑ यथा॑ क्षेत्रविदञ्जसा॑ नयत्येवमे॒वैनं॑ कूर्मः सु॒वर्गं॑ लो॒कमञ्ज॑सा नयति॑ मेधो॒ वा ए॒ष
पशूनां॑ यत् कूर्मो॑ यत् कूर्ममुप॑ दधाति॑ स्वमे॒व मेधं॑ पश्यन्तः प॒शव॑ उप॑ तिष्ठन्ते श्मशानं॑ वा ए॒तत्
क्रिय॑ते यन्मृ॒तानां॑ पशूनां॑ शी॒रू॒षाण्यु॑पधी॒यन्ते॑ यज्जीवन्तं॑ कूर्ममुप॑ दधाति॑ तेनाश्म॑शानचिद्वास्त॒व्यो

वा ए॒ष यत् - []

Pada Paata

यत् । कूर्मम् । उप॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । यथा॑ । क्षेत्र॒विदि॑ति क्षेत्र - वित् । अञ्ज॑सा । नय॑ति ।
 ए॒वम् । ए॒व । ए॒नम् । कूर्मः । सु॒वर्ग॑मिति सुवः - गम् । लो॒कम् । अञ्ज॑सा । न॒यति॑ ।
 मेधः । वै । ए॒षः । प॒शूनाम् । यत् । कूर्मः । यत् । कूर्मम् । उप॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति ।
 स्वम् । ए॒व । मेध॑म् । पश्य॑न्तः । प॒शवः । उपे॑ति । तिष्ठ॑न्ते । श्म॒शानम् । वै । ए॒तत् ।
 क्रि॒यते॑ । यत् । मृ॒ताना॑म् । प॒शूनाम् । शी॒रू॒षाणि॑ । उप॒धी॒यन्त॑ इत्यु॑प - धी॒यन्ते॑ । यत् ।
 जीव॑न्तम् । कूर्मम् । उप॒दधा॒तीत्यु॑प - दधा॑ति । तेन॑ । अश्म॑शानचि॒दित्यश्म॑शान - चि॒त् ।
 वा॒स्त॒व्यः । वै । ए॒षः । यत् ।

TS 5.2.8.6

TS 5.2.8.6

Samhita Paata

कूर्मो मधु वाता ऋतायुत इति दुद्धा मधुमिश्रेणाभ्यनक्ति स्वदयत्येवैनं ग्राम्यं वा एतदन्नं यद्-
 दद्ध्यारण्यं मधु यदुद्धा मधुमिश्रेणाभ्यनक्त्युभयस्याऽवरुद्ध्यै मही द्यौः पृथिवी च न इत्याहा
 ऽऽभ्यामेवैनमुभयतः परिगृह्णाति प्राञ्चमुप दधाति सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै पुरस्तात् प्रत्यञ्चमुप
 दधाति तस्मात् - []

Pada Paata

कूर्मः । मधु । वाताः । ऋतायत इत्यृत - यते । इति । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण
 । अभीति । अनक्ति । स्वदयति । एव । एनम् । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत्
 । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दुद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण । अभ्यनक्तीत्यभि -
 अनक्ति । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यव-रुद्ध्यै । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इति ।
 आह । आभ्याम् । एव । एनम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । प्राञ्चम् । उपेति । दुधाति
 । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं-अष्ट्यै । पुरस्तात् । प्रत्यञ्चम् ।
 उपेति । दुधाति । तस्मात् ।

TS 5.2.8.7

TS 5.2.8.7

Samhita Paata

पुरस्तात् प्रत्यञ्चः पशवो मेधमुप तिष्ठन्ते यो वा अपनाभिमग्निं चिनुते यजमानस्य नाभिमनु प्रविशति
 स एनमीश्वरो हिंसितोरुलूखलमुप दधात्येषा वा अग्नेर्नाभिः सनाभिमेवाऽग्निं चिनुते हिंसाया
 औदुम्बरं भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्जमेवाव रुन्धे मद्ध्यत उप दधाति मद्ध्यत एवास्मा ऊर्जं दधाति
 तस्मान्- ()-मद्ध्यत ऊर्जा भुञ्जत इयद्भवति प्रजापतिना यस्मुखेन संमितमव हन्त्यन्नमेवाकं-
 वैष्णव्यर्चोप दधाति विष्णुर्वै यज्ञो वैष्णवा वनस्पतयो यज्ञ एव यज्ञं प्रतिष्ठापयति ॥

Pada Paata

पुरस्तात् । प्रत्यञ्चः । पशवः । मेधम् । उपेति । तिष्ठन्ते । यः । वै । अपनाभिमित्यप -

नाभिम् । अग्निम् । चिनुते । यजमानस्य । नाभिम् । अनु । प्रेति । विशति । सः । एनम् । ईश्वरः । हिंसितोः । उलूखलम् । उपेति । दधाति । एषा । वै । अग्नेः । नाभिः । सनाभिमिति स - नाभिम् । एव । अग्निम् । चिनुत । अहिंसायै । औदुंबरम् । भवति । ऊर्क । वै । उदुंबरः । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मद्ध्यतः । उपेति । दधाति । मद्ध्यतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् () । मद्ध्यतः । ऊर्जा । भुञ्जते । इयत् । भवति । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । यज्ञमुखेनेति यज्ञ - मुखेन । सम्मितमिति सं - मितम् । अवेति । हन्ति । अन्नम् । एव । अकः । वैष्णव्या । ऋचा । उपेति । दधाति । विष्णुः । वै । यज्ञः । वैष्णवाः । वनस्पतयः । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति ॥

TS 5.2.9.1

TS 5.2.9.1

Samhita Paata

एषां वा एतल्लोकानां ज्योतिः सम्भृतं यदुखा यदुखा-मुपदधात्येभ्य एव लोकेभ्यो ज्योतिरव रुन्धे मद्ध्यत उप दधाति मद्ध्यत एवास्मै ज्योतिर्दधाति तस्मान्मद्ध्यतो ज्योतिरुपाऽऽस्महे सिकंताभिः पूरयत्येतद्वा अग्नेर्वैश्वानरस्य रूपं रूपेणैव वैश्वानरमव रुन्धे यं कामयेत् क्षोधुकः स्यादित्यूनां तस्योप - []

Pada Paata

एषाम् । वै । एतत् । लोकानाम् । ज्योतिः । संभृतमिति सं-भृतम् । यत् । उखा । यत्

। उ॒खाम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प॒-दधा॑ति । ए॒भ्यः । ए॒व । लो॒केभ्यः । ज्योतिः॑ । अ॒वेति॑ । रु॒न्ध्रे
 । म॒द्ध्य॒तः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । म॒द्ध्य॒तः । ए॒व । अ॒स्मै । ज्योतिः॑ । दु॒धा॒ति । तस्मा॑त्
 । म॒द्ध्य॒तः । ज्योतिः॑ । उ॒पेति॑ । आ॒स्महे॑ । सि॒क॒ताभिः । पू॒रय॑ति । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः
 । वै॒श्वान॑रस्य॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । वै॒श्वान॑रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्ध्रे । यम् । का॒मये॑त् ।
 क्षो॒धुकः॑ । स्या॒त् । इति॑ । ऊ॒नाम् । तस्य॑ । उ॒पेति॑ ।

TS 5.2.9.2

TS 5.2.9.2

Samhita Paata

द॒द्ध्य॒त् क्षो॒धुक॑ ए॒व भ॑वति॒ यं का॒मये॑ता॒नु॒पद॑स्य॒दन्न॑म॒द्यादि॑ति॒ पूर्णा॑ तस्यो॒पं द॒द्ध्य॒दनु॑पदस्य॒-
 दे॒वान्न॑म॒त्ति स॒हस्रं॑ वै प्र॒ति पु॑रु॒षः प॒शूनां॑ य॒च्छति॑ स॒हस्र॑म॒न्ये प॒शवो॑ म॒द्ध्ये पु॑रु॒षशी॒रु॒षमु॑प॒ दधा॑ति
 स॒वीर्य॑त्वायो॒खाया॑म॒पि द॑धाति॒ प्रति॑ष्ठा॒मेवैन॑द्-गमयति॒ व्यृ॒द्धं वा॑ ए॒तत् प्रा॒णैर॑मे॒द्ध्य॑यत् पु॒रुष॑शी॒रु॒षम॑मृ॒तं
 खलु॑ वै प्रा॒णा - []

Pada Paata

द॒द्ध्य॒त् । क्षो॒धुकः॑ । ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त् । अ॒नु॒पद॑स्य॒दित्य॑नु॒प - दु॑स्य॒त् । अ॒न्नम्
 । अ॒द्यात् । इति॑ । पूर्णा॑म् । तस्य॑ । उ॒पेति॑ । द॒द्ध्य॒त् । अ॒नु॒पद॑स्य॒दित्य॑नु॒प - दु॑स्य॒त् । ए॒व
 । अ॒न्नम् । अ॒त्ति । स॒हस्र॑म् । वै । प्र॒तीति॑ । पु॑रु॒षः । प॒शूनाम् । य॒च्छति॑ । स॒हस्र॑म् । अ॒न्ये
 । प॒शवः॑ । म॒द्ध्ये॑ । पु॒रु॒षशी॒रु॒षमि॑ति॒ पु॑रु॒ष - शी॒रु॒षम् । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । स॒वीर्य॑त्वायेति॑

सवीर्य-त्वाय॑ । उ॒खाया॑म् । अ॒पीति॑ । दु॒धाति॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्रति - स्था॒म् । ए॒व । ए॒न॒त् ।
 ग॒म॒य॒ति । व्य॑द्धमिति॑ वि - ऋ॒द्धम् । वै । ए॒त॒त् । प्रा॒णैरिति॑ प्र - अ॒नैः । अ॒मे॒द्ध॒य॒म् । य॒त् ।
 । पुरु॑ष॒शीरु॒षमिति॑ पुरुष - शी॒रु॒षम् । अ॒मृ॒त॒म् । ख॒लु । वै । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः ।

TS 5.2.9.3

TS 5.2.9.3

Samhita Paata

अ॒मृ॒त॒ः हिर॑ण्यं प्रा॒णेषु॑ हिरण्यश॒ल्कान् प्रत्य॑स्यति॑ प्रति॒ष्ठामे॑वैन॒द्-गम॑यित्वा प्रा॒णैः स॒म॒र्द्ध॑यति॑ दु॒द्धा
 म॑धुमि॒श्रेण॑ पू॒रय॑ति मध॒व्योऽसा॑नीति॑ शृ॒तात॑ङ्क्येन॑ मे॒द्ध॒य॒त्वाय॑ ग्रा॒म्यं वा ए॒तद॑न्नं य॒द्-द॑द्ध्या॒रुण्यं॑ मधु
 यद्दु॒द्धा म॑धुमि॒श्रेण॑ पू॒रय॑त्यु॒भय॑स्या-व॒रु॒द्ध्यै प॑शुशी॒रु॒षाण्युप॑ दधाति॑ प॒शवो॑ वै प॑शुशी॒रु॒षाणि॑ प॒शून्नेवा॑व
 रु॒न्धे यं का॑मये॒ताप॑शुः स्या॒दिति॑ - []

Pada Paata

अ॒मृ॒त॒म् । हिर॑ण्यम् । प्रा॒णेष्विति॑ प्र - अ॒नेषु॑ । हि॒र॒ण्य॒श॒ल्कानिति॑ हिरण्य - श॒ल्कान् । प्र॒तीति॑
 । अ॒स्य॑ति॑ । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्रति-स्था॒म् । ए॒व । ए॒न॒त् । ग॒म॒य॒ित्वा । प्रा॒णैरिति॑ प्र-अ॒नैः ।
 स॒मि॒ति॑ । अ॒र्द्ध॑य॒ति । दु॒द्धा । म॑धुमि॒श्रेणेति॑ मधु-मि॒श्रेण॑ । पू॒र॒य॒ति । म॑ध॒व्यः । अ॒सानि॑ ।
 इति॑ । शृ॒तात॑ङ्क्येनेति॑ शृ॒त - आ॒त॑ङ्क्येन॑ । मे॒द्ध॒य॒त्वायेति॑ मे॒द्ध॒य - त्वाय॑ । ग्रा॒म्यम् । वै । ए॒त॒त् ।
 । अ॒न्न॑म् । य॒त् । दधि॑ । आ॒रु॒ण्यम् । मधु॑ । य॒त् । दु॒द्धा । म॑धुमि॒श्रेणेति॑ मधु - मि॒श्रेण॑ ।
 पू॒र॒य॒ति । उ॒भय॑स्य । अ॒व॒रु॒द्ध्या इत्य॑व - रु॒द्ध्यै । प॑शुशी॒रु॒षाणीति॑ प॑शु - शी॒रु॒षाणि॑ । उ॒पेति॑

। दुधा॒ति । प॒शवः॑ । वै । प॒शु॒शी॒रू॒षाणी॑ति पशु - शी॒रू॒षाणि॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ ।
रु॒न्धे । यम् । का॒मये॑त । अ॒प॒शुः । स्या॒त् । इति॑ ।

TS 5.2.9.4

TS 5.2.9.4

Samhita Paata

विषू॒चीना॑नि तस्योप॑ द॒द्ध्याद्-विषू॑च ए॒वास्मा॑त् प॒शून् द॑धात्यप॒शुरे॒व भ॑वति यं का॒मये॑त पशु॒मान्ध॒-
स्या॒दिति॑ समी॒चीना॑नि तस्योप॑ द॒द्ध्यात् समी॑च ए॒वास्मै॑ प॒शून् द॑धाति पशु॒माने॒व भ॑वति पु॒रस्ता॑त्
प्रती॒चीन॑म॒ध्वस्यो॑प॑ दधाति प॒श्चात् प्रा॒चीन॑मृष॒भस्या॑-प॒शवो॑ वा अ॒न्ये गो॑ अ॒श्वेभ्यः॑ प॒शवो॑ गो
अ॒श्वाने॒वास्मै॑ समी॑चो दधात्ये॒ताव॑न्तो वै प॒शवो॑ - []

Pada Paata

विषू॒चीना॑नि । तस्य॑ । उपेति॑ । दु॒द्ध्यात् । विषू॑चः । ए॒व । अ॒स्मात् । प॒शून् । दुधा॒ति । अ॒प॒शुः
। ए॒व । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । प॒शु॒मानि॑ति पशु - मान् । स्या॒त् । इति॑ । समी॒चीना॑नि
। तस्य॑ । उपेति॑ । दु॒द्ध्यात् । समी॑चः । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । दुधा॒ति । प॒शु॒मानि॑ति पशु
- मान् । ए॒व । भ॒वति॑ । पु॒रस्ता॑त् । प्रती॒चीन॑म् । अ॒श्वस्य॑ । उपेति॑ । दुधा॒ति । प॒श्चात् ।
प्रा॒चीन॑म् । ऋष॒भस्य॑ । अप॒शवः॑ । वै । अ॒न्ये । गो॑ अ॒श्वेभ्य॑ इति॑ गो - अ॒श्वेभ्यः॑ । प॒शवः॑
। गो॑ अ॒श्वानि॑ति गो - अ॒श्वान् । ए॒व । अ॒स्मै । समी॑चः । दुधा॒ति । ए॒ताव॑न्तः । वै । प॒शवः॑ ।

TS 5.2.9.5**TS 5.2.9.5****Samhita Paata**

द्विपादश्च चतुष्पादश्च तान् वा एतदग्रौ प्रदधाति यत् पशुशीरुषाण्युप-दधात्यु-मुमांरुण्यमनु ते
दिशामीत्याह ग्राम्येभ्य एव पशुभ्य आरुण्यान् पशूञ्छुचमनूत्सृजति तस्मात् स मावत् पशूनां
प्रजायमानाना-मारुण्याः पशवः कनीयाश्सः शुचा हृताः सर्पशीरुषमुप दधाति यैव सर्पे त्विषिस्तामेवाव
रुन्धे - []

Pada Paata

द्विपाद् इति द्वि - पादः । च । चतुष्पाद् इति चतुः - पादः । च । तान् । वै । एतत्
। अग्रौ । प्रेति । दधाति । यत् । पशुशीरुषाणीति पशु - शीरुषाणि । उपदधातीत्युप -
दधाति । अमुम् । आरुण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । इति । आह । ग्राम्येभ्यः । एव
। पशुभ्य इति पशु - भ्यः । आरुण्यान् । पशून् । शुचम् । अनू । उदिति । सृजति ।
तस्मात् । समावत् । पशूनाम् । प्रजायमानानामिति प्र - जायमानानाम् । आरुण्याः । पशवः
। कनीयाश्सः । शुचा । हि । ऋताः । सर्पशीरुषमिति सर्प - शीरुषम् । उपेति । दधाति
। या । एव । सर्पे । त्विषिः । ताम् । एव । अवेति । रुन्धे ।

TS 5.2.9.6

TS 5.2.9.6

Samhita Paata

यथ् संमीचीनं पशुशीरुषैरुप दुद्ध्याद् ग्राम्यान् पशून् दशुकाः स्युर्यद्-विषूचीनं-मारुण्यान् यजुरेव
वदेदव तां त्विषिं रुन्धे या सर्पे न ग्राम्यान् पशून् हिनस्ति नाऽऽरुण्यानथो खलूपधेयमेव
यदुपदधाति तेन तां त्विषिमव रुन्धे या सर्पे यद्-यजुर्वदति तेन शान्तं ॥

Pada Paata

यत् । समीचीनम् । पशुशीरुषैरिति पशु - शीरुषैः । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । ग्राम्यान् ।
पशून् । दशुकाः । स्युः । यत् । विषूचीनम् । आरुण्यान् । यजुः । एव । वदेत् । अवेति
। ताम् । त्विषिम् । रुन्धे । या । सर्पे । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरुण्यान्
। अथो इति । खलु । उपधेयमित्युप - धेयम् । एव । यत् । उपदधातीत्युप - दधाति । तेन
। ताम् । त्विषिम् । अवेति । रुन्धे । या । सर्पे । यत् । यजुः । वदति । तेन । शान्तम् ॥

TS 5.2.10.1

TS 5.2.10.1

Samhita Paata

पशुर्वा एष यदग्निर्योनिः खलु वा एषा पशोर्वि क्रियते यत् प्राचीनमैष्टकाद्-यजुः क्रियते रेतोऽपस्यां

अ॒प॒स्यां॑ उ॒पं॑ द॒धाति॑ यो॒नां॑वे॒व रे॒तो॑ द॒धाति॑ प॒ञ्चो॒पं॑ द॒धाति॑ पा॒ङ्गाः॑ प॒शवः॑ प॒शू॒ने॒वास्मै॑ प्र॒ज॒न॒यति॑ प॒ञ्च
दक्षि॑ण॒तो व॒ज्रो॒ वा अ॒प॒स्यां॑ व॒ज्रेणै॒व य॒ज्ञस्य॑ दक्षि॑ण॒तो रक्षा॑स्य॒पं ह॒न्ति॑ प॒ञ्च प॒श्चात् - []

Pada Paata

प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । यो॒निः । ख॒लु॑ । वै । ए॒षा । प॒शोः । वी॒तिं ।
क्रि॒यते॑ । यत् । प्रा॒चीन॑म् । ऐ॒ष्ट॒कात् । य॒जुः । क्रि॒यते॑ । रे॒तः । अ॒प॒स्याः॑ । अ॒प॒स्याः॑ ।
उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । यो॒नौ । ए॒व । रे॒तः । द॒धाति॑ । प॒ञ्च । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । पा॒ङ्गाः॑ ।
प॒शवः॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒स्मै । प्रे॒तिं । ज॒न॒यति॑ । प॒ञ्च । द॒क्षि॑ण॒तः । व॒ज्रः । वै ।
अ॒प॒स्याः॑ । व॒ज्रेण॑ । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । द॒क्षि॑ण॒तः । रक्षा॑सि । अ॒पेति॑ । ह॒न्ति॑ । प॒ञ्च । प॒श्चात् ।

TS 5.2.10.2

TS 5.2.10.2

Samhita Paata

प्रा॒चीरु॒पं द॒धाति॑ प॒श्चाद्वै प्रा॒चीन॑स् रे॒तो॑ धी॒यते॑ प॒श्चादे॒वास्मै॑ प्रा॒चीन॑स् रे॒तो॑ द॒धाति॑ प॒ञ्च पु॒रस्ता॑त्
प्र॒तीचीरु॒पं द॒धाति॑ प॒ञ्च प॒श्चात् प्रा॒चीस्त॑स्मात् प्रा॒चीन॑स् रे॒तो॑ धी॒यते॑ प्र॒तीचीः॑ प्र॒जा जा॑यन्ते प॒ञ्चोत्त॑र॒त
श्छ॑न्द॒स्याः॑ प॒शवो॑ वै छ॑न्द॒स्याः॑ प॒शू॒ने॒व प्र॒जा॒ता॒न्थ्र स्वमा॑य॒त॒न॒म॒भि पर्यू॑हत इ॒यं वा अ॒ग्नेर॑ति॒दाहा॑द॒बिभे॑थ
सै॒ता - []

Pada Paata

प्राचीः । उपेति । दधाति । पश्चात् । वै । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । पश्चात् । एव ।
 अस्मै । प्राचीनम् । रेतः । दधाति । पञ्च । पुरस्तात् । प्रतीचीः । उपेति । दधाति ।
 पञ्च । पश्चात् । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । प्रतीचीः । प्रजा इति
 प्र-जाः । जायन्ते । पञ्च । उत्तरत इत्युत् - तरतः । छन्दस्याः । पशवः । वै । छन्दस्याः
 । पशून् । एव । प्रजातानिति प्र - जातान् । स्वम् । आयतनमित्या - यतनम् । अभि ।
 परीति । ऊहते । इयम् । वै । अग्नेः । अतिदाहादित्यति - दाहात् । अग्निभेत् । सा । एताः ।

TS 5.2.10.3

TS 5.2.10.3

Samhita Paata

अपस्या अपश्यत् ता उपाधत्त ततो वा इमां नात्यदहद्-यदपस्या उपदधातीत्यस्या अनन्तिदाहायोवाच
 हेयमदुदिथ स ब्रह्मणाऽन्नं यस्यैता उपधीयान्तै य उ चैना एवैवे ददिति प्राणभृत् उप दधाति
 रेतस्येव प्राणान् दधाति तस्माद्-वदन् प्राणन् पश्यञ्छृण्वन् पशुर्जायते ऽयं पुरो - []

Pada Paata

अपस्याः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ततः । वै । इमाम् । न । अतीति
 । अदुहत् । यत् । अपस्याः । उपदधातीत्युप - दधाति । अस्याः । अनन्तिदाहायेत्यनन्ति -
 दाहाय । उवाच । ह । इयम् । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः ।
 उपधीयान्ता इत्युप - धीयान्तै । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । प्राणभृत्

इति प्राण-भृतः । उपेति । दधाति । रेतसि । एव । प्राणानिति प्र - अनान् । दधाति ।
तस्मात् । वदन् । प्राणनिति प्र - अनन् । पश्यन् । शृण्वन् । पशुः । जायते । अयम् । पुरः ।

TS 5.2.10.4

TS 5.2.10.4

Samhita Paata

भुव इति पुरस्तादुप दधाति प्राणमेवैताभिर्-दाधाराऽयं दक्षिणा विश्वकर्मेति दक्षिणतो मन एवैताभिर्दाधाराय
पश्चाद्-विश्वव्यचा इति पश्चा-चक्षुरेवैताभिर्-दाधारेद-मुत्तराथ सुवरित्युत्तरतः श्रोत्रमेवैताभिर्-दाधारेयमुपरि
मतिरित्युपरिष्ठाद्-वाचमेवैताभिर्-दाधार दशदशोप दधाति सवीर्यत्वायाक्ष्णयो - []

Pada Paata

भुवः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । प्राणमिति प्र - अनम् । एव । एताभिः ।
दाधार । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेति विश्व-कर्मा । इति । दक्षिणतः । मनः । एव ।
एताभिः । दाधार । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचा इति विश्व - व्यचाः । इति । पश्चात् ।
चक्षुः । एव । एताभिः । दाधार । इदम् । उत्तरादित्युत् - तरात् । सुवः । इति । उत्तरत
इत्युत् - तरतः । श्रोत्रम् । एव । एताभिः । दाधार । इयम् । उपरि । मतिः । इति ।
उपरिष्ठात् । वाचम् । एव । एताभिः । दाधार । दशदशोति दश-दश । उपेति । दधाति ।
सवीर्यत्वायेति सवीर्य-त्वाय । अक्ष्णया ।

TS 5.2.10.5

TS 5.2.10.5

Samhita Paata

-पं दधाति तस्मादक्षण्या पशवोऽङ्गानि प्रहरन्ति प्रतिष्ठित्यै याः प्राचीस्ताभिर्वसिष्ठ आर्द्धोद्या दक्षिणा
ताभिर्भुरद्वाजो याः प्रतीचीस्ताभिर्विश्वामित्रो या उदीचीस्ताभिर्जमदग्निर्या ऊर्द्धास्ताभिर्विश्वकर्मा य
एवमेतासामृद्धिं वेदूर्द्धोत्येव य आसामेवं बन्धुतां वेदु बन्धुमान् भवति य आसामेवं कृषिं वेदु कल्पते
- []

Pada Paata

उपेति । दधाति । तस्मात् । अक्षण्या । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति
प्रति - स्थित्यै । याः । प्राचीः । ताभिः । वसिष्ठः । आर्द्धोत् । याः । दक्षिणा । ताभिः
। भुरद्वाजः । याः । प्रतीचीः । ताभिः । विश्वामित्र इति विश्व - मित्रः । याः । उदीचीः ।
ताभिः । जमदग्निः । याः । ऊर्द्धाः । ताभिः । विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । यः । एवम्
। एतासाम् । ऋद्धिम् । वेदु । ऋद्धोति । एव । यः । आसाम् । एवम् । बन्धुताम् ।
वेदु । बन्धुमानिति बन्धु - मान् । भवति । यः । आसाम् । एवम् । कृषिम् । वेदु । कल्पते ।

TS 5.2.10.6

TS 5.2.10.6

Samhita Paata

ऽस्मै य आसामेवमायतनं वेदाऽऽयतनवान् भवति य आसामेवं प्रतिष्ठां वेदु प्रत्येव तिष्ठति प्राणभृतं
उपधाये संयत् उप दधाति प्राणानेवा ऽस्मिन् धित्वा संयद्भिः संयच्छति तथ संयताः संयत्त्वमथो
प्राण एवापानं दधाति तस्मात् प्राणापानौ सं चरतो विषूचीरुप दधाति तस्माद्-विष्वञ्चौ प्राणापानौ
यद्वा अग्नेरसंयत् - []

Pada Paata

अस्मै । यः । आसाम् । एवम् । आयतनमित्या - यतनम् । वेदं । आयतनवानित्यायतन
- वान् । भवति । यः । आसाम् । एवम् । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । वेदं । प्रतीतिं ।
एव । तिष्ठति । प्राणभृत इति प्राण - भृतः । उपधायेत्युप - धायं । संयत् इति सं - यतः
। उपेति । दुधाति । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । अस्मिन् । धित्वा । संयद्भिरिति संयत्
- भिः । समिति । यच्छति । तत् । संयतामिति सं - यताम् । संयत्त्वमिति संयत् - त्वम्
। अथो इति । प्राण इति प्र - अने । एव । अपानमित्यप - अनम् । दुधाति । तस्मात् ।
प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । समिति । चरतः । विषूचीः । उपेति । दुधाति । तस्मात्
। विष्वञ्चौ । प्राणापानाविति प्राण-अपानौ । यत् । वै । अग्नेः । असंयत्मित्यसं - यत्तम् ।

TS 5.2.10.7

TS 5.2.10.7

Samhita Paata

-मसुवर्ग्यमस्य तथ सुवर्ग्योऽग्निर्यथ संयतं उप दधाति समेवैनं यच्छति उवर्ग्यमेवाक -रुयविर्वयः

कृतमयानामित्याह वयोभिरेवायानव रुन्धे ऽयैर्वयाऽसि सर्वतो वायुमतीर्भवन्ति तस्मादयः सर्वतः पवते ॥

Pada Paata

असुवर्ग्यमित्यसुवः - ग्यम् । अस्य । तत् । सुवर्ग्य इति सुवः - ग्यः । अग्निः । यत् । संयत् इति सं - यतः । उपदधातीत्युप - दधाति । समिति । एव । एनम् । यच्छति । सुवर्ग्यमिति सुवः - ग्यम् । एव । अकः । त्र्यविरिति त्रि - अविः । वयः । कृतम् । अयानाम् । इति । आह । वयोभिरिति वयः - भिः । एव । अयान् । अवेति । रुन्धे । अयैः । वयाऽसि । सर्वतः । वायुमतीरिति वायु - मतीः । भवन्ति । तस्मात् । अयम् । सर्वतः । पवते ॥

TS 5.2.11.1

TS 5.2.11.1

Samhita Paata

गायत्री त्रिष्टुब् जगत्यनुष्टुक् पङ्क्त्या सह । बृहत्युष्णिहा ककुथ सूचीभिः शिम्यन्तु त्वा ॥द्विपदा या चतुष्पदा त्रिपदा याच षट्पदा । सछन्दा या च विच्छन्दाः सूचीभिः शिम्यन्तु त्वा ॥महानांघ्री रेवतयो विश्वा आशाः प्रसूवरीः । मेघ्या विद्युतो वाचः सूचीभिः शिम्यन्तु त्वा ॥रजता हरिणीः सीसा युजो युज्यन्ते कर्मभिः । अश्वस्य वाजिनस्त्वचि सूचीभिः शिम्यन्तु त्वा ॥ नारी - []

Pada Paata

गा॒य॒त्री । त्रि॒ष्टुप् । जग॑ती । अ॒नु॒ष्टु॒गि॒त्य॑नु॒-स्तुक् । प॒ङ्क्त्या॑ । स॒ह ॥ बृ॒ह॒ती । उ॒ष्णि॒हां ।
 क॒कुत् । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ द्वि॒पदे॑ति॒ द्वि - पदा॑ । या । चतु॑ष्पदेति॒ चतुः - पदा॑ ।
 त्रि॒पदे॑ति॒ त्रि - पदा॑ । या । च । षट्पदे॑ति॒ षट् - पदा॑ ॥ स॒छ॑न्दा॒ इति॑ स - छ॒न्दाः । या । च ।
 वि॒च्छ॑न्दा॒ इति॑ वि - छ॒न्दाः । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ म॒हाना॑म्नी॒रिति॑ म॒हा - ना॒म्नीः ।
 रे॒वत॑यः । वि॒श्वाः । आ॒शाः । प्र॒सू॒व॑री॒रिति॑ प्र - सू॒व॑रीः ॥ मे॒घ॒याः । वि॒द्युत् इति॑ वि - द्यु॒तः ।
 वा॒चः । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ र॒ज॒ताः । हरि॑णीः । सी॒साः । यु॒जः । यु॒ज्य॒न्ते ।
 क॒र्म॒भि॒रिति॑ क॒र्म - भिः ॥ अ॒श्व॑स्य । वा॒जिनः॑ । त्व॒चि । सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ ना॒रीः ।

TS 5.2.11.2

TS 5.2.11.2

Samhita Paata

-स्ते॒ पत्न॑यो॒ लोम॑ विचि॑न्वन्तु मनी॒षया॑ । दे॒वानां॑ पत्नी॒र्दिशः॑ सू॒चीभिः॑ शि॒म्य॒न्तु त्वा ॥ कु॒वि॒दु॒ङ्ग
 यव॑मन्तो॒ यव॑ चि॒द्यथा॑ दान्त्य॑नु॒पूर्वं॑ वि॒यूय॑ । इ॒हे॒हैषां॑ कृ॒णु॒त भो॒ज॒नानि॑ ये ब॒र॒हि॒षो नमो॑वृ॒क्तिं नज॑ग्मुः
 ॥

Pada Paata

ते । पत्न॑यः । लोम॑ । वी॒ति । चि॑न्वन्तु । मनी॒षया॑ ॥ दे॒वाना॑म् । पत्नीः॑ । दि॒शः ।
 सू॒चीभिः॑ । शि॒म्य॒न्तु । त्वा ॥ कु॒वित् । अ॒ङ्ग । यव॑मन्त॒ इति॑ यव॑ - मन्तः॑ । यव॑म् ।

चित् । यथा । दान्ति । अनुपूर्वमित्यनु - पूर्वम् । वियूयेति वि - यूयं ॥ इहेहेतीह - इह ।
एषाम् । कृणुत । भोजनानि । ये । ब्रूहिषः । नमोवृक्तिमिति नमः - वृक्तिम् । न । जग्मुः ॥

TS 5.2.12.1

TS 5.2.12.1

Samhita Paata

कस्त्वा॑ छ्यति॑ कस्त्वा॑ वि शा॑स्ति॒ कस्ते॑ गात्राणि शिम्यति । क उ॑ ते शमिता॑ क॒विः ॥
ऋत॑वस्त ऋतु॒धा परुः॑ शमिता॒रो विशा॑सतु । स॒व॒त्स॒रस्य॑ धाय॑सा शिमी॑भिः शिम्यन्तु त्वा ॥ दैव्या॑
अ॒द्ध्यव॑स्त्वा छ्यन्तु॑ वि च॑ शासतु । गात्राणि पर्व॑शस्ते शिमाः॑ कृण्वन्तु शिम्यन्तः ॥ अ॒र्द्धमा॑साः
परु॑ंषि ते मासाः॑ छ्यन्तु शिम्यन्तः । अ॒होरा॒त्राणि म॒रुतो॑ विलिष्टः - []

Pada Paata

कः । त्वा । छ्यति । कः । त्वा । वीति । शास्ति । कः । ते । गात्राणि । शिम्यति ॥
कः । उ । ते । शमिता । क॒विः ॥ ऋतवः । ते । ऋतुधेत्युतु - धा । परुः । शमितारः
। वीति । शासतु ॥ स॒व॒त्स॒रस्येति॑ सं - व॒त्स॒रस्य॑ । धायसा । शिमीभिः । शिम्यन्तु । त्वा
॥ दैव्याः । अ॒द्ध्यवः । त्वा । छ्यन्तु । वीति । च । शासतु ॥ गात्राणि । पर्वश इति पर्व
- शः । ते । शिमाः । कृण्वन्तु । शिम्यन्तः ॥ अ॒र्द्धमा॑सा इत्यर्द्ध - मासाः । परुंषि ।
ते । मासाः । छ्यन्तु । शिम्यन्तः ॥ अ॒होरा॒त्राणीत्यहः॑ - रात्राणि । म॒रुतः । विलिष्टमिति
वि - लिष्टम् ।

TS 5.2.12.2

TS 5.2.12.2

Samhita Paata

सू॒द॒य॒न्तु॒ ते ॥ पृ॒थि॒वी॒ ते ऽन्त॒रि॒क्षे॒ण वा॒युश्छि॒द्रं भि॒ष॒ज्य॒तु । द्यौ॒स्ते नक्ष॑त्रैः स॒ह रू॒पं कृ॑णोतु
सा॒धु॒या ॥ शं ते॒ परै॑भ्यो गात्रै॑भ्यः श॒म॒स्त्वव॑रै॒भ्यः । श॒म॒स्थ॒भ्यो म॒ज्ज॒भ्यः श॒मं ते त॒नु॒वे भु॒वत् ॥

Pada Paata

सू॒द॒य॒न्तु॒ । ते ॥ पृ॒थि॒वी॒ । ते । अ॒न्त॒रि॒क्षे॒ण । वा॒युः । छि॒द्रम् । भि॒ष॒ज्य॒तु ॥ द्यौः । ते ।
नक्ष॑त्रैः । स॒ह । रू॒पम् । कृ॑णोतु । सा॒धु॒या ॥ श॒म् । ते । परै॑भ्यः । गात्रै॑भ्यः । श॒म् ।
अ॒स्तु । अ॒व॒रै॒भ्यः ॥ श॒म् । अ॒स्थ॒भ्य इत्य॒स्थ - भ्यः । म॒ज्ज॒भ्य इति॑ म॒ज्ज - भ्यः । श॒म् ।
उ॒ । ते । त॒नु॒वे॑ । भु॒वत् ॥